

Koncepce rozvoje Národního technického muzea 2013 - 2020

Zpracoval: **Bc. Karel Ksandr**
generální ředitel NTM

Praha, 29. listopadu 2012
Č.j.: NTM 2318/12-GŘ

OBSAH:

OBSAH	2
MOTTO	4
I. Údaje o zpracovateli	5
II. Stručný přehled hlavních činností Národního technického Muzea	5
III. Charakteristika současného stavu organizace	6
- Organizační schéma NTM platné od 1.2.2012	7
- Sbírka Národního technického muzea	9
- Podsbírka: Věda, technika a průmyslová výroba .	9
- Podsbírka: Železniční	10
- Podsbírka: Architektura, stavitelství a průmyslový Design	11
- Archiv Národního technického muzea	11
- Knihovna Národního technického muzea	12
- Stálé expozice v hlavní budově Národního technického muzea v Praze na Letné	13
- 1. Architektura, stavitelství a design	13
- 2. Doprava	13
- 3. Astronomie	14
- 4. Fotografický ateliér	15
- 5. Tiskařství	15
- 6. Technika v domácnosti	16
- Stálé expozice Národního technického muzea ve spolupráci s dalšími subjekty	16
- 1. Fotografická expozice v Muzeu fotografie v Jindřichově Hradci	16
- 2. Motocyklová expozice na hradě Kámen	17
- 3. Expozice umělecké litiny v Komárově	17
- 4. Muzeum Fr. Křížíka v Plánici	17
- 5. Cukrovarnicko - lihovarnická expozice v Dobrovici	18
- 6. Expozice Josefa Hlávky v Lužanech	18
- 7. Expozice času ve Šternberku na Moravě	18
- 8. Železniční muzeum v Lužné u Rakovníka	19
- 9. Muzeum městské hromadné dopravy v Praze ...	19
- 10. Moravské kartografické centrum Velké Opatovice	19
- Interaktivní programy pro děti	20
- ENTER – edukativní program pro děti a mládež „,	20
- ABRAKADABRA – dětská chemická laboratoř ...	22

- Majetek Národního technického muzea	23
- Budovy	23
- Hlavní budova Národního technického muzea	23
- Depozitární areál v Čelákovících	24
- Hospodářský dvůr s pivovarem v Plasích	25
- Železniční muzeum na Masarykově nádraží v Praze	25
- Železniční depozitář v Chomutově	26
- Skladový objekt Stehelčevy	26
- rekreační objekt Vítkovice v Krkonoších	27
- Návštěvnost Národního technického muzea	28
IV. Popis cílového stavu organizace k roku 2020	28
V. Stanovení metod a způsobů, kterými bude stanovených cílů	
dosaženo, předpokládané termíny	32
1) Odbor vnějších vztahů NTM	32
2) Muzeum architektury a stavitelství NTM	33
3) Železniční muzeum NTM	35
4) Muzeum dopravy NTM	37
5) Muzeum elektrotechniky a médií NTM	38
6) Průmyslové muzeum	40
7) Odbor hlavního konzervátora sbírek	42
- Oddělení konzervátorských dílen	42
- Oddělení restaurování papíru	43
- Oddělení preventivní konzervace	43
- Oddělení depozitářů Čelákovice	43
8) Odbor vědeckého tajemníka	44
- Oddělení pro dějiny techniky a grantů	44
- Knihovna	44
- Archiv	46
- Oddělení digitalizace	47
9) Oddělení centrální evidence a administrace sbírek	48
VI. Ekonomická rozvaha, zdroje financování, personální zajištění .	48
VII. Příloha – graf organ. schématu NTM platný od 1.2.2012.....	49

„MOTTO“

„Sbírky historicko – technické nemají býti mrtvým skladem, nýbrž vždy živým zdrojem poučení technického, památkem minulosti i ostnem nabádajícím k pokroku do budoucna, museem i ústavem vzdělávacím a vyučovacím. Muzeum má býti příkladem, poučením, velkým technickým učilištěm národa, nejen pro techniky a výrobce, průmyslníky a zemědělce, podnikatele i dělníky, jimž mohou se vystavené objekty státi se podnětem k novým vynálezům a zlepšením, nýbrž i pro buzení technického smyslu a šíření technických a přírodovědných znalostí v třídách nevýrobních, netechnických.“

Dr. Josef Gruber, 1908

I. Údaje o zpracovateli

Název zpracovatele: NÁRODNÍ TECHNICKÉ MUZEUM

Právní statut: příspěvková organizace MK ČR

Sídlo organizace: Kostelní 42, 170 78 Praha 7

IČ: 00023299, DIČ: CZ00023299

Generální ředitel: Bc. Karel Ksandr

Telefon: +420 220 399 111

Fax: +420 220 399 200

E-mail: info@ntm.cz

Internetové stránky: **www.ntm.cz**

Způsob zřízení: Zřizovací listina vydaná MK ČR pod č. j. 17.476/2000

dne 27. 12. 2000, doplněná 9. 12. 2008, 22. 12. 2009, 17. 12. 2010, 29. 4. 2011 a 26. 4. 2012

Zřizovatel: Ministerstvo kultury ČR

II. Stručný přehled hlavních činností Národního technického muzea

Národní technické muzeum shromažďuje sbírky hmotných dokladů vývoje techniky, průmyslu, dopravy, architektury a vědy české i zahraniční provenience, zejména však z území České republiky. Sbírkou tvoří na základě vědeckého poznání a vlastní koncepce sbírkotvorné činnosti a spravuje podle zákona č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy. Národní technické muzeum dále vytváří Archiv Národního technického muzea, který spravuje na základě vědeckého poznání a vlastní koncepce a zároveň ho spravuje podle zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě. Národní technické muzeum také spravuje a provozuje druhou největší technickou knihovnu v ČR.

Ke sbírkovým předmětům pořizuje odbornou technickou dokumentaci v podobě písemné, obrazové a výkresové. Své důležité místo mají také zvukové a filmové záznamy prováděné moderními elektronickými technologiemi. Sbírkové předměty odborně zpracovává a vytěžuje z nich poznatky o vývoji techniky, vědy a společnosti. Provádí vědecký výzkum prostředí, z něhož sbírkové předměty získává. Sbírkové předměty, odbornou dokumentaci k nim a poznatky získané jejich odborným zpracováním prezentuje zejména prostřednictvím stálých expozic a krátkodobých výstav, vlastní publikační, vzdělávací a přednáškovou činností v České republice i v zahraničí a dalšími kulturně-výchovnými aktivitami určenými pro nejširší veřejnost, speciálně pak zejména dětem a mládeži, seniorům a handicapovaným občanům. Zapůjčuje sbírkové předměty do expozic a na výstavy pořádané jinými subjekty v České republice i v zahraničí. Spravuje odbornou knihovnu a sbírku písemností archivní povahy. Vydává a veřejně šíří periodické i neperiodické publikace, audio a video nahrávky. Pořádá odborné konference a semináře, kulturní a vzdělávací programy. Vydává osvědčení k vývozu předmětů kulturní hodnoty podle zákona č. 71/1994 Sb., o prodeji a vývozu předmětů kulturní hodnoty. Zpracovává odborné posudky, rešerše a expertízy.

Národní technické muzeum je zapsáno jako Znalecký ústav v evidenci Ministerstva spravedlnosti pro následující obory znalecké činnosti: Školství a kultura Historické přístroje z oboru exaktních věd, dějin techniky, průmyslu a socialistické industrializace, historie hornictví, metalurgie, strojírenství, spotřebního průmyslu, dopravy (pozemní, železniční, vodní a letecké), elektrotechniky, historie sdělovací techniky, stavitelství, architektury, historické technické literatury

III. Charakteristika současného stavu organizace

Národní technické muzeum je největší českou technickou muzejní institucí a je vzhledem ke svému rozsahu a významu též právem považováno za přední muzejní instituci České republiky. Národní technické muzeum se snaží touto koncepcí plně přihlásit ke své náplni a veřejně deklarovat, jakým způsobem ji v horizontu sedmi let hodlá prakticky naplňovat.

Základním přesvědčením současného vedení Národního technického muzea je, že toto muzeum musí být institucí celonárodní a evropskou, otevřenou všem vrstvám společnosti, institucí pěstující vědu na nejvyšší úrovni, ale zároveň institucí, která dokáže výsledky své práce srozumitelně prezentovat široké veřejnosti, šířit osvětu, vzdělání a kulturu na té nejlepší úrovni. Fungovat jako přirozená muzejní autorita České republiky, ať v oblasti kontaktů se zahraničím, muzeologie, metodiky a metodologie muzejní práce, rozvoje nových technologií v oboru a mnoha dalších oblastech.

Hlavním mottem této koncepce a celé současné činnosti Národního technického muzea je otevřenost. Dlouhodobá koncepce rozvoje Národního technického muzea je v tomto smyslu nástrojem rozvoje a zároveň veřejnou deklarací našich cílů.

Národní technické muzeum je od 1.2.2012 vydáním nového organizačního řádu, v souladu se zřizovací listinou, reorganizováno na moderní soudobý muzejní stánek třetího tisíciletí, který vychází z tradičních hodnot a myšlenek, na základě kterých bylo toto muzeum založeno v roce 1908. Národní technické muzeum se tak dostalo z dlouhotrvajícího provizoria začínajícího v roce 1940 a prohloubeného po povodni v roce 2002. Muzeum je nyní po organizační stránce na srovnatelné úrovni, jakou mají technická muzea ve Vídni, v Berlíně či Mnichově. Ve skutečnosti to znamená, že muzeum bylo přebudováno na instituci, která již nebude pouze shromažďovat, vystavovat či publikovat vše co dodnes vzniklo v oblasti vědy a techniky, a co se nachází v jejích depozitářích, ale bude také didakticky přibližovat procesy a myšlenky, ze kterých vzešly technické objevy nejen u nás působících vědců, ale i evropských a světových techniků. Doplnkem je i názorná a didaktická prezentace soudobých technických myšlenek a přínosů.

Dalším, néméně důležitým důvodem reorganizace Národního technického muzea je i možnost zlepšení financování mimo státní rozpočet a zároveň odstranění původní existující nevyváženosti mezi jednotlivými sbírkotvornými odděleními - muzei, a to jak v prezentaci, tak i v zastoupení jednotlivých technických oborů. Po provedeném zmapování současného stavu Národního technického muzea jsem si vědom, že zde pracuje velmi mnoho zapálených odborníků a specialistů. Reorganizace muzea proto napomohla zhodnocení tohoto významného lidského potenciálu a současně finančním ohodnocením a podporou růstu zajistila jeho stabilitu a profesní perspektivu. Zároveň tato reforma odstranila dosavadní, od 90. let 20. století stále přetrvávající, nesystematičnost ve vedení muzea. Reorganizace jednoznačně stanovila kompetence a odpovědnost jednotlivých vedoucích pracovníků, centralizovala rekonstrukci a správu budov a jasně stanovila výměnu informací mezi jednotlivými složkami NTM.

Reorganizace muzea spočívá především ve vytvoření oborových muzeí, která jsou neoddělitelnou součástí Národního technického muzea. Hlavním smyslem je tak vytvoření odborné (nikoliv ekonomické) samostatnosti jednotlivých sbírkových fondů členěných na základě technických oborů. Ekonomika, provoz, investice a údržba budov zůstaly zcela centralizovány. Stejně tak je i centralizována evidence sbírek, restaurování sbírek, věda a

výzkum. Tato reorganizace však výrazně zlepšila odbornou a společenskou prestiž vedoucích pracovníků, což je z hlediska budoucího fungování NTM více než potřebné.

Tato reorganizace byla podrobně projednána s vedoucími pracovníky NTM dne 1. a 2. prosince 2011 a s vědeckou radou tohoto muzea dne 20. října 2011.

ORGANIZAČNÍ SCHÉMA NTM platné od 1.2.2012

Organizační úsek	Číslo nákladového střediska	Přepočtené počty pracovníků
	k 1.2.2012	k 1.2.2012
GENERÁLNÍ ŘEDITEL		17,5
Generální ředitel	100	1,0
Tajemnice NTM	110	1,0
Odbor kanceláře GR	111	1,0
Referát personální	112	1,0
Odd. podatelny a spisovny	113	2,0
Odd. interního auditu	114	1,2
Odd. centrální evidence a administrace sbírek	115	3,0
Odbor správní	120	1,0
Referát právní		služba
Referát BOZP a PO		služba
Referát pronájmů	121	služba
Referát veřejných zakázek	122	0
Odbor vnějších vztahů	130	1,0
Odd. výstavní	131	3,0
Odd. muzejní pedagogiky	132	1,3
Referát práce s veřejností	133	1,0
Odbor náměstka pro ekonomiku		9,4
Náměstek pro ekonomiku	410	1,0
Odd. všeobecné účtárny	411	5,0
Odd. mzdové účtárny	412	0,4
Odd. majetku	413	3,0
Odbor náměstka pro provoz, výstavbu a investice		18,3
Náměstek pro provoz, výstavbu a investice	310	1,0
Odd. správy a údržby budov	311	9,8
Referát investiční	312	1,0
Odd. provozní	313	2,5
Referát bezpečnosti sbírek, majetku a budov	314	1,0
Odd. informačních služeb	315	3,0
Referát IT		služba
Odbor ředitele muzea architektury a stavitelství		10,6
Ředitel muzea architektury a stavitelství	210	1,0
Odd. architektury a stavitelství	211	4,0 + (1,2 NAKI)
CSD Plasy	212	2,5 IOP

Odd. průmyslového designu	213	1,9
Odbor ředitele železničního muzea		5,5
Ředitel železničního muzea	220	1,0
Odd. železničního dopravy	221	2,0
Odd. správy kolejových vozidel	222	2,5
Odbor ředitele muzea dopravy		4,0
Ředitel muzea dopravy	230	1
Odd. silniční a lodní dopravy	231	2,0
Odd. letecké dopravy	232	1,0
Odbor ředitele muzea elektrotechniky a médií		7,6
Ředitel muzea elektrotechniky a médií	240	1,0
Odd. fotografické a filmové techniky	241	2,6
Odd. elektrotechniky, informatiky a akustiky	242	3,0
Odd. polygrafie	243	1,0
Odbor ředitele průmyslového muzea		8,0
Ředitel průmyslového muzea	250	1,0
Odd. hornictví a hutnictví	251	2,0
Odd. strojírenství a chemie	252	2,0
Odd. exaktních věd	253	2,0
Odd. techniky v domácnosti a textilního průmyslu	254	1,0
Odbor hlavního konzervátora sbírek		17,1
Vedoucí odboru hlavního konzervátora sbírek	260	1,0
Odd. restaurátorských dílen	261	7,5
Odd. restaurování papíru	262	3,6
Odd. preventivní konzervace	263	1,0 + (2,0 NAKI)
Odd. centrálního depozitáře v Čelákovcích	264	2,0
Odbor vědeckého tajemníka		16,0
Vedoucí odboru vědeckého tajemníka	270	1,0 +(0,2 GRANT)
Odd. pro dějiny techniky a grantů	271	3,0 GRANT
Knihovna NTM	272	4,0
Archiv NTM	273	5,0
Odd. digitalizace	274	2,8
Referát publikační	275	0
CELKEM		114

Sbírka Národního technického muzea

Tato sbírka se plně řídí zákonem č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

▶ **Datum zařazení sbírky**

19.07.2002

▶ **Celkový počet evidenčních čísel**

60538

▶ **Vlastník sbírky**

Česká republika

▶ **Správce sbírky**

Národní technické muzeum, Kostelní 42, 170 78 Praha 7

▶ **Území**

Sbírka pochází převážně z českých zemí, částečně z území bývalého Československa a u nejstarších exponátů z Rakousko-Uherska. Podle vývojových souvislostí však přesahuje zvláště do středoevropského, ale i celoevropského a světového prostoru. V jednotlivostech je zastoupena většina v historii techniky vyspělých zemí.

Podsíbírky

1. Podsíbírka: Věda, technika a průmyslová výroba (CES MK ČR - technika)

Počet ev. čísel:

54777 (vyřazeno: 1505)

Archiválie:

Ne

Kult. památky:

Ano

Období:

Sbírka dokumentuje především období industrializace od nástupu průmyslové revoluce v 1. polovině 19. století až do současnosti. Obsahuje však i předměty starší - archeologické nálezy z protohistorického a raně historického období z oboru hutnictví a hornictví, astronomické přístroje od 16. století, výrobky a nástroje cechovních kovodělných řemesel aj. Sbírka vznikala od doby založení muzea v r. 1908, ve sbírce jsou však i kolekce starší, vzešlé ze sběratelských aktivit stavovské inženýrské školy (založena 1717), pražské polytechniky (1806), Jednoty pro povzbuzení průmyslu (1833), Českého průmyslového muzea (1873) ad. Sbírkou až do zestátnění (1951) vytvářelo samostatně 29 odborných skupin Spolku technického muzea, pak sbírková oddělení, ustavená podle struktury technických odvětví. Sbírkou byly poprvé zpřístupněny v r. 1910 v dočasném sídle technického muzea ve Schwarzenberském paláci na Hradčanech, poté v provizorních podmínkách pražské Invalidovny (1941) a od r. 1947 v nové vlastní budově v Praze na Letné, kde jsou ve výběru vystaveny dosud.

Předměty:

Sbírkou NTM reflektují dějiny přírodních věd a techniky na našem území a jsou rozčleněny do 11 hlavních sbírkových skupin: exaktní vědy, chemie, potravinářství, hornictví, hutnictví, strojírenství, elektrotechnika, akustika, doprava, foto-kino,

spotřební průmysl. Uvnitř skupin se dělí do 69 sbírkových fondů. Z tohoto souboru byly vyčleněny sbírky železniční techniky a sbírky architektury, stavitelství a průmyslového designu, které jsou do CES MK přihlášeny jako samostatné soubory. Sbírkou tvoří především originální předměty, které dokumentují jak vývoj výrobních technologií (hornictví, hutnictví, chemie, potravinářství, strojírenství aj.), tak finálních výrobků (strojírenství, doprava, spotřební průmysl, foto-kino aj.) Součástí sbírky jsou i četné modely strojů a výrobních zařízení, které jsou pro svou velikost jinak v muzeu nedokumentovatelné. Většina předmětů je kovových, značný počet je však i ze směsných materiálů. Druhovú skladbu předmětů je velmi pestrá a vymyká se stručnému popisu. Její podrobnou charakteristiku obsahují www stránky NTM. Sbírkou tvoří 42585 evidenčních záznamů.

2. Podsírka železniční (CES MK ČR - železnice)

Počet ev. čísel:

1065 (vyřazeno: 13)

Archiválie:

Ne

Kult. památky:

Ne

Období:

Časově je sbírka vymezena obdobím od počátku 19. století, počínaje stavbou koněspřežných drah po dnešek, s důrazem na století 20., ze kterého je ve sbírce soustředěno nejvíce exponátů představovaných výrobky domácího průmyslu. Železniční sbírka byla založena a systematicky doplňována již od okamžiku založení Technického muzea v roce 1908. Souborem modelů a dalších drobných artefaktů byla zastoupena již i v první expozici muzea, zpřístupněné veřejnosti v roce 1910 ve Schwarzenberském paláci v Praze na Hradčanech, od r.1941 pak v pražské Invalidovně. Skutečná železniční vozidla však bylo možno veřejnosti představit až po druhé světové válce, kdy začalo NTM užívat svou novou budovu v Praze na Letné (1947), i když nejstarší parní lokomotiva KLADNO z roku 1855 byla do sbírek zařazena již v roce 1921. Největší akvizice železničních vozidel se realizovaly po roce 1970 v souvislosti s přechodem na novou trakci u ČSD. Všechna kolejová vozidla i většina dalších drobnějších železničních artefaktů byla do sbírky věnována Českými, resp. Československými dráhami. Sbírkou kolejových vozidel je rozdělena do tří částí: 1) první část je od konce 40. let 20. století součástí stálé expozice v dopravní hale NTM na Letné 2) druhá část, zahrnující provozovatelná vozidla, je příležitostně prezentována při různých železničních výročích a je dočasně zapůjčena železničním provozovatelům, 3) třetí část, obsahující exponáty čekající na renovaci, je deponována.

Předměty:

Rozhodující část sbírky tvoří 141 kolejových vozidel (lokomotiv všech trakcí, vozů všech provedení, drezín a traťových vozíků), ve velké většině používaných Českými dráhami či jejich předchůdci na území našeho dnešního státu. Vedle toho sbírka obsahuje rozsáhlou kolekci modelů kolejových vozidel v různých měřítcích, soubor historických signálních a zabezpečovacích zařízení, ukázky traťových svršků různých soustav, ukázky uniforem železničních zaměstnanců, železniční předpisy a další související exponáty. Převážná většina předmětů železniční sbírky je kovových. Sbírkou tvoří 803 evidenčních záznamů.

3. [Podsbírka architektury, stavitelství a průmyslového designu NTM \(CES MK ČR - architektura\)](#)

Počet ev. čísel:

4696 (vyřazeno: 819)

Archiválie:

Ano

Kult. památky:

Ne

Období:

Časově je sbírka vymezena počátkem devatenáctého století a současností, s důrazem na druhou polovinu devatenáctého století a první polovinu století dvacátého u architektury a stavitelství a druhou polovinu dvacátého století u průmyslového designu. Obory architektury a stavitelství jsou dokumentovány systematickou sbírkotvornou činností od založení Technického muzea v roce 1908, přičemž do sbírek byly díky časovému posunu při přejímání pozůstalostí tvůrců získány i některé starší soubory - projekty českých architektů z období historizujících slohů a rané secese, v případě stavitelství také stavitelské modely a archiválie z první poloviny devatenáctého století. Průmyslový design začal být systematicky sbírán po založení samostatného oddělení průmyslového designu v roce 1994. Dokumentuje především těžké strojírenství, stroje a nástroje, design dopravních prostředků, spotřební průmysl, osvětlovací tělesa, hračky, mobily a kinetické objekty. Sbírkou architektury a stavitelství byly veřejně vystaveny v letech 1917-1941 ve Schwarzenberském paláci na Hradčanech, po jejich přestěhování do karlínské Invalidovny pak jen prostřednictvím odborných výstav. Část sbírky architektury, stavitelství a designu je v současnosti vystavena ve stálé expozici českého umění 19. a 20. století ve Veletržním paláci.

Předměty:

Všechny tři obory jsou významně dokumentovány archiváliemi - pozůstalostmi a osobními archivy významných tvůrců (skicy a náčrty, výkresy a plány, osobní dokumenty, fotografie), kromě toho v neméně důležité míře také trojrozměrnými předměty (modely významných budov a jejich částí, modely sochařské výzdoby budov, stavitelské modely inženýrských děl - mosty, vodní stavby, krovy - a stavební detaily, modely, prototypy a významné sériově vyrobené průmyslové výrobky). Součástí sbírky jsou rovněž odborné publikace, časopisy a jiné tiskoviny, získané v rámci jednotlivých akvizic tvůrců. Z materiálů převažuje u archiválií papír a fotografický materiál včetně negativů, u trojrozměrných předmětů pak kov, dřevo, sklo, sádra a papír u architektonických a stavitelských modelů, sádra a dřevo u modelů a prototypů, kov a plasty u průmyslových výrobků. Sbírkou tvoří 2961 evidenčních záznamů.

Archiv Národního technického muzea

1. Oblasti identity

- Archive identifier: 630000060
- Název archivu: Archiv Národního technického muzea
- Historické názvy archivu: Archiv pro dějiny průmyslu, obchodu a technické práce v ČSR, Archiv pro dějiny techniky a průmyslu NTM

- Typ archivu: specializovaný archiv

2. Akreditace a vztahy

- Akreditace: ze zákona.
- Datum udělení akreditace: 2. 12. 2008.
- Datum vstupu akreditace v platnost: 5. 1. 2009.
- Zřizovatel: Národní technické muzeum.
- Příslušný správní úřad: Národní archiv.
- Zdroje autority archivu: Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů; vyhláška 645/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů; vyhláška č. 191/2009 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby; vyhláška č. 645/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. V rámci interních směrnic: Organizační řád NTM.

3. Uložené archiválie

- V archivu NTM je k 31.12.2011 evidováno celkem 596 fondů a sbírek v celkové metrži 1404,15 bm.
- Všechny archivní soubory jsou evidovány v evidenčním statusu 1, jako „archivní soubory v přímé péči instituce, uložené v instituci“.
- Základní evidence archivních pomůcek obsahuje 312 archivních pomůcek.

Knihovna Národního technického muzea

Fond knihovny NTM zaměřený na dějiny vědy a techniky v českých zemích v evropském i světovém kontextu čítá okolo 200 000 svazků.

Obsahový charakter fondu tvoří technika, průmysl, řemesla, přírodní a exaktní vědy a hospodářství. Zastoupeny jsou technické obory jako hornictví, hutnictví, strojírenství, železniční a automobilová doprava, letectví, elektrotechnika, architektura a stavitelství apod., z přírodních věd především astronomie, fyzika, matematika, geologie a chemie; z ekonomických oborů ty, které svým zaměřením umožňují studovat vývoj hospodářství. Některá technická díla, týkající se např. architektury, stavitelství, designu zabíhají svým rozsahem i do oborů uměleckých, které knihovna jinak systematicky nesleduje.

Významnou součástí fondu knihovny NTM je její historický fond, vzešlý z knihovny Jednoty k povzbuzení průmyslu v Čechách a knihovny Spolku inženýrů a architektů. V obou významných knihovnách je možné nalézt mnoho unikátních historických pramenů. Mezi rodinné stříbro knihovny patří celistvé řady časopisů vztahujících se k rozvoji řemesel a počátku průmyslového podnikání v českých zemích.

Stálé expozice v hlavní budově Národního technického muzea v Praze na Letné:

„Staletí technického důvtipu v unikátních expozicích“

1. Architektura, stavitelství a design

Labyrintem architektonických stylů

Muzeum architektury a stavitelství představuje nejvýznamnější architektonické počiny v českých zemích od druhé poloviny 19. století až po současnost. Návštěvník se zde seznámí s uplatněním inženýrských prvků ve stavitelství, s technologií stavby řetězových mostů, se železnými konstrukcemi střech a příhradových mostů, ve zkratce pozná nejvýznamnější stavby a charakteristické znaky jednotlivých slohů a stylů – historismu, secese, moderny, kubismu, konstruktivismu, funkcionalismu až k socialistickému realismu a hromadné panelové výstavbě let šedesátých. Vystaveny jsou jak původní, tak zcela nové architektonické modely staveb včetně sochařských doplňků plus četné skici, plány a fotografie, charakterizující jednotlivé slohové etapy a přibližující velké osobnosti české architektury (J. Zítka, J. Kotěra, J. Gočár, Sial).

Expozice nabízí příjemné spočinutí v secesním a kubistickém prostředí, přibližujícím dobovou atmosféru. Lze vstoupit do pracoven architektů 19. a 20. století nebo si připomenout úspěch Československého pavilonu na Expu 58 v Bruselu. Z oblasti designu je představena reprezentativní sbírka historických lamp a svítidel.

2. Doprava

Památce průkopníků na zemi, ve vodě i ve vzduchu

Expozice historie dopravy v tzv. „dopravní hale“ poutá tradičně největší pozornost návštěvníků. Svět staré techniky promlouvá zde zvláště působivě. První automobily poháněné spalovacím, ale také parním motorem, vývojová řada motocyklů od konce 19. století do současnosti, ukázky železniční techniky, letadla zavěšená od stropu, počínaje košem plynového balonu, přes kluzák Igo Ericha, Kašparův letoun, s nímž vykonal dálkový přelet, unikáty historických letadel Anatra Anasalj, Traktor, sportovní letouny Zlín Z XIII, Z 50 L

a desítky dalších, to vše vytváří bizarní a neopakovatelnou atmosféru jakéhosi chrámu techniky, v němž mají své slovo jak proslulé a dokonalé stroje, které se osvědčily, tak i mechanismy dokumentující omyly či slepé uličky techniky.

Expozice v samostatných příbězích ukazuje celý historický vývoj automobilové, motocyklové, cyklistické, letecké a lodní dopravy a v kratších exkurzích pak i úseky z dějin železniční dopravy a vývoje hasičské techniky na území České republiky, a to jak stroji u nás vyrobenými, tak i dovezenými ze zahraničí a na našem území provozovanými.

Domácí výroba dopravních prostředků je velmi dlouhá, mimořádně barvitá a v mnoha svých epizodách pozoruhodná i z celosvětového hlediska. Vzpomeňme vůz NW President z roku 1898, první automobil vyrobený na našem území, nebo letoun Kašpar JK z roku 1911, na kterém Ing. Jan Kašpar vykonal historicky první dálkový let v dějinách českého letectví. Za pozornost stojí automobil Tatra 80 z roku 1935, užívaný prezidentem T. G. Masarykem a z letecké sbírky stíhací letoun Supermarine Spitfire LF Mk.IXE z roku 1945, se kterým se do osvobozené vlasti vrátili českoslovenští letci, bojující za svobodu země ve Velké Británii.

3. Astronomie

Nejvýznamnější sbírka astronomických přístrojů v českých zemích

Expozice Astronomie je koncipovaná jako nekonečný prostor vesmíru plný zářících hvězd v podobě unikátních sbírkových předmětů. Úvodní část eliptického půdorysu *Z dějin astronomického poznání* představuje nejvýznamnější mezníky v dějinách astronomie v časovém rozpětí cca 6 000 let. Nejstarším předmětem sbírkového fondu je meteorit nalezený roku 2005 v Argentině na území Campo del Cielo, starý téměř 5 000 let.

Druhá část expozice *Z dějin astronomických přístrojů* ukazuje v šesti tematických kapitolách přístroje používané v astronomii v různých historických obdobích od 15. do 20. století. Těžiště prezentace je situováno do 16. – 17. století, kdy v Praze, sídelním městě císaře Rudolfa II., pracovali nejvýznamnější astronomové doby – Tycho Brahe a Johannes Kepler. Také 18. století s armilárními sférami, měřicími přístroji, globy, slunečními hodinami a dalšími předměty dává nahlédnout do podivuhodného světa astronomů, geometrů, kartografů a počtářů, ale i navigátorů lodí. Principy používání přístrojů a pomůcek i uvedení do současných poznatků astronomie zajišťují obrazovky s animovanými a dokumentárními filmy.

4. Fotografický ateliér

Tvoří úvodní část připravované rozsáhlejší expozice FOTO KINO (fotografická a filmová technika). Vývoj fotografie, její uplatnění a vliv na společnost, je zde prezentován společně se základními fotografickými procesy, jejich vývojem a principy. Jednotlivá historická období jsou dokumentována používanými přístroji a originálními dobovými fotografiemi.

Ústřední část expozice tvoří skleněný ateliér – rekonstrukce dobového fotografického ateliéru k portrétování za denního světla se skleněným stropem ve stylu počátku 20. století. Návštěvník zde najde kolekci ateliérových, technických a salonních fotografických přístrojů, dále dobové rekvizity – nábytek, malovaná pozadí, šatnu, vše, co v oné době bylo nezbytnou součástí fotografické živnosti. Práce fotografa je při zvláštních příležitostech přímo v prostoru ateliéru předváděna, takže návštěvník si může odnést např. svůj snímek v zapůjčeném historickém kostýmu, zhotovený původní starou fotografickou technikou, o níž se podrobnosti doví v galerijní části.

Vystaveny jsou vybrané typy ateliérových fotografických přístrojů, celý soubor ateliérových fotoaparátů ve sbírce NTM je pak prezentován v elektronické formě v informačním kiosku.

Za nejcennější vystavený exponát je považována daguerrotypie Zátíší v ateliéru z roku 1839, jejímž autorem je samotný vynálezce fotografie J. L. M. Daguerre. Fotografie je dlouhodobě zapůjčena ze Zámku Kynžvart. Neméně zajímavé jsou unikátní fotografické přístroje z dob počátků fotografie u nás.

5. Tiskařství

Cesty polygrafie od Gutenberga až po digitální tisk

Tiskařství, spojené s výrobou knih, časopisů, novin a tiskovin, má v českém prostředí mimořádné místo. Knižní kultura a tisk byly úzce propojeny s formováním novodobého národního vědomí. Prostřednictvím vystavených strojů a zařízení má návštěvník expozice možnost se seznámit s vývojem hlavních tiskařských technologií a sledovat jejich technický vývoj od vynálezu knihtisku až po současnost. Originální dobové tiskařské a sázecí stroje jsou vystaveny v prostoru svým architektonickým řešením připomínajícím autentickou atmosféru průmyslového prostředí tiskárny. Náležitý prostor je věnován Čechům, Jakubu Husníkovi a Karlu Klíčovi, kteří svými vynálezy významně ovlivnili vývoj polygrafie.

Součástí sbírek je knihtiskový ruční lis z pražské Jezuitské tiskárny z přelomu 17. a 18. století nebo kotoučová rotačka MAN z roku 1876, vyrobená pro Místodržitelenskou tiskárnu v Praze. Jedná se o první stroj svého druhu používaný v Čechách a jeden z mála dochovaných v Evropě.

Část expozice je zařízena jako dílna, v níž lze prakticky předvést jednotlivé tiskařské úkony, nebo v ní tvořit grafická díla, kreslit, malovat či vést výukové kurzy.

6. Technika v domácnosti

Expozice Technika v domácnosti je první expozicí tohoto druhu v dějinách NTM, a jednou z mála takto zaměřených expozic ve střední Evropě.

Na ploše 600 metrů čtverečních prezentuje vývoj „pomocníků v domácnosti“: techniku usnadňující hygienu, úklid, praní a žehlení, šití a úpravu oděvů, přípravu pokrmů atd. na pozadí dějin českých zemí zhruba od poloviny 19. století do současnosti.

Expozice je řazena v retrospektivním sledu – od současnosti do minulosti. Návštěvník se seznámí se současnou výrobou a vývojem včetně nezbytného projektování v počítači a studentských designérských vizí, nabídkou spotřebičů v době reálného socialismu, úctyhodnou průkopnickou prací průmyslových výtvarníků v poválečném období, počátky tradičních prvorepublikových i pozdějších výrobců, fenoménem elektrifikace i propagace nových spotřebičů formou reklamy, veletrhů i nabídky obchodních domů počátky výroby a používání kávovarů, a konečně např. kuriózními strojky pro domácnost, které ve druhé polovině 19. století shromáždil Vojta Náprstek. Celou expozicí prostupuje časová osa, jejíž součástí jsou nejen nezbytná historická data, ale i exponáty zachycující světový vývoj od poloviny 19. do konce 20. století.

Expozice je sestavena především z exponátů sbírek Technika v domácnosti a Průmyslový design Národního technického muzea. Početný soubor předmětů ze soudobé produkce daroval přední český výrobce v tomto oboru, firma Tescoma, řadu exponátů včetně nejaktuálnějších výrobků zapůjčila firma ETA.

Stálé expozice Národního technického muzea ve spolupráci s dalšími subjekty:

1. Fotografická expozice v Muzeu fotografie v Jindřichově Hradci

V Muzeu fotografie a moderních obrazových médií v Jindřichově Hradci je od 24. června 2012 k vidění pilotní část rozsáhlé expozice „Moc médií“, nazvaná „Fotografický portrét“. Monumentální expozice, jež je společným projektem Muzea fotografie a moderních obrazových médií v Jindřichově Hradci a Národního technického muzea v Praze, postupně představí veřejnosti dějiny fotografie a audiovizuálních médií v našich zemích od roku 1839 do současnosti a přiblíží vzrůstající úlohu fotografie a audiovizuálních médií v utváření novodobé společnosti.

Část „Fotografický portrét“ představuje originální fotografické přístroje, pomůcky a fotografie ze sbírek NTM, ale například i fotografie ze sbírky Scheufler, z archivů a dalších zdrojů. Rozdělena je do tří významových celků: technika portrétu, tvorba portrétu a portrét ve společnosti. Obsahuje řadu interaktivních prvků, které ji společně s tématem činí pro návštěvníky atraktivní. Autory námětu, libreta a scénáře „Fotografického portrétu“ jsou Petr Kliment, Tomáš Petráň, Pavel Scheufler a Tomáš Štanzel. Do budoucna se počítá též s širokým doprovodným programem, jako komentované prohlídky, workshopy a další vzdělávací aktivity.

2. Motocyklová expozice na hradě Kámen

Počátkem 70. let 20. století bylo na hradě Kámen, kde se nedochovalo nic z původního vnitřního vybavení, vytvořeno reprezentativní motocyklové muzeum. Připomíná motoristické události v tomto regionu na začátku 20. století. V roce 1906 se zde v blízkém Pacově jel mezinárodní motocyklový závod pod hlavičkou FIM. Od samého počátku se na přípravě expozice v tomto muzeu podílelo Národní technické muzeum. Zapůjčilo nejcennější motocykly ze své sbírky, například prototyp stroje Jawa 250 z roku 1939, předchůdce slavné Jawy 250 přezdívané „Pérák“. Dalším zajímavým exponátem je silniční závodní speciál Jawa 500 DOHC z roku 1951, typ, na němž začínal závodit František Šťastný, náš asi nejznámější motocyklový jezdec.

3. Expozice umělecké litiny v Komárově u Hořovic

Slévárenská expozice v Komárově představuje výrobky umělecké litiny ze sbírek Národního technického muzea v Praze. Jedná se o cca 650 předmětů, odlitků a slévárenských modelů, pocházejících z 1. poloviny 19. století, kdy se železárny v Komárově staly uznávaným středoevropským výrobcem umělecké litiny. Mezi litinou najdeme plakety, plastiky, svítidla, šperky a jiné užitkové i dekorativní předměty. Nechybějí ani exponáty, které železárny v Komárově reprezentovaly na Zemské jubilejní výstavě v roce 1891. Vystavený soubor doplňují hornické památky připomínající tradici dolování na Komárovsku.

4. Muzeum Františka Křižíka v Plánici (rodný domek vynálezce)

Návštěvníky Klatovska a Pošumaví zveme do městečka Plánice, v němž se nachází rodný domek vynálezce a zakladatele elektrotechniky v Čechách Františka Křižíka. Venkovské stavení z 19. století, zachráněné před zkázou v roce 1955 státem, který je vykoupil od soukromé osoby a zajistil rekonstrukci. Expozice zde byla otevřena v roce 1957, poslední po velké rekonstrukci v roce 2010. Jádrem tvoří funkční oblouková lampa z roku 1884 napojená na energetické soustrojí v sestavě, jak bylo Křižíkem v roce 1901 instalováno v elektrárně v Čachrově na Šumavě. Skládá se z dynamy, olejového regulátoru otáček a rozvodné desky, na níž si návštěvník může lampu rozsvítit. Při prohlídce jsou v pohybu také stroje. Menší místnost slouží kromě výstavy k promítání filmů. Po ideové a expoziční stránce zajišťovaly rekonstrukci Národní technické muzeum (dr. Jan Hozák) a České vysoké učení technické v Praze (ing. Jan Mikeš a prof. Marcela Efmertová z Fakulty elektrotechnické).

5. Cukrovarnicko - lihovarnická expozice v Dobrovici

V městečku Dobrovice nedaleko Mladé Boleslavi nalezneme v českém prostředí unikátní Muzeum cukrovarnictví, lihovarnictví a řepářství, které vzniklo z iniciativy společnosti TTD a města Dobrovice za přispění evropských fondů.

Cukrovarnická expozice představuje historii výroby cukru v českých zemích od jejich prvopočátků. K vidění jsou různé druhy homolí, kostky, kubesy i obří kostka o hraně 1 m. Návštěvník se dozví, co je melasa či sirob, seznámí se s významnými osobnostmi tohoto odvětví a uvidí i cukrovarskou laboratoř, v níž je krystal sacharózy o hmotnosti 5 kg, největší v České republice.

V další části muzea se představuje tradice českého lihovarnictví, jehož počátky spadají do 14. století. Návštěvníci se seznámí s vývojem technologie, od ovocných palíren až po průmyslovou výrobu. Expozice představuje modely lihovarů a další vzácné exponáty ze sbírek Národního technického muzea v Praze.

6. Expozice architekta a mecenáše Josefa Hlávky v Lužanech

Zcela ojedinělá expozice, věnovaná odkazu architekta a mecenáše Josefa Hlávky, se nachází na zámku v Lužanech u Přeštic. Dotváří závěr prohlídky zdejšího zámku, který patřil v letech 1869 – 1908 Josefu Hlávkově. Shodou šťastných okolností se toto sídlo dochovalo v autentické podobě, včetně vnitřního vybavení z roku 1908, kdy tento významný architekt, stavitel a mecenáš zemřel.

Expozice nazvaná „Odkaz architekta a mecenáše Josefa Hlávky“ je rozdělena do několika samostatných částí. V první z nich se návštěvník seznámí především s Hlávkovou mecenášskou činností. Je zde připomenuta jeho poslední vůle z roku 1904, ve které ustanovil Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových. Tato nadace je jediná ve střední Evropě, která si udržela nepřetržitou kontinuitu od roku 1904 až dodnes. Ve druhé části expozice jsou představeni hosté, kteří přijali Hlávkovu pozvání na lužanský zámek. Především je zde připomenut pobyt hudebního skladatele Antonína Dvořáka, který pro vysvěcení místní kaple složil v roce 1886 mši D-dur nazvanou „Lužanská“. Ve třetí, závěrečné části se seznamujeme s Hlávkovým dílem architektonickým. Do centra návštěvnické pozornosti je postavena zejména nejvýznamnější stavba - areál řeckopřavoslavného biskupa v Černovicích na Bukovině (dříve součást Rakouska-Uherska, dnes Ukrajinská republika).

Expozici na zámku v Lužanech vytvořilo Národní technické muzeum ve spolupráci s Nadáním Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových v roce 2004.

7. Expozice času ve Šternberku

Expozice času ve Šternberku navázala po jedenácti letech na někdejší muzeum hodin, které bylo umístěno v prostorách šternberského hradu, a jehož náplní byla hodinářská sbírka Vlastivědného muzea v Olomouci. Pro novou expozici byl zrekonstruován renesanční dům v centru města a její součástí jsou vedle exponátů z Vlastivědného muzea v Olomouci také sbírkové předměty z Židovského muzea v Praze, z Muzea hudby a v neposlední řadě i z Národního technického muzea. Pracovníci NTM odborně a metodicky spolupracovali s tvůrci expozice a byli i u samého zrodu myšlenky na nové vybudování muzea hodin v roce 2000.

Šternberská expozice není zaměřena jenom na prezentaci hodin. Jejím cílem je ukázat fenomén času z nejrůznějších stránek. Ukazuje historii vnímání času, fyzikální objevy, které s časem souvisely a vřazení času do vesmírného řádu. Vedle obecného vývoje časoměrné techniky od elementárních časoměrných přístrojů až k nejmodernějším atomovým hodinám sleduje také regionální hodinářství na Olomoucku i přímo ve Šternberku, který si lidé ještě

stále spojují s někdejší hodinářskou továrnou Chronotechna, jejíž produkci expozice připomíná. Nezanedbatelnou součástí expozice je také stylizovaná hodinářská dílna s ukázkami technologie.

8. Železniční muzeum v Lužné u Rakovníka

Železniční muzeum Českých drah v Lužné u Rakovníka je největším železničním muzeem v České republice. Expozice se nachází v prostorách bývalé výtopny společnosti Buštěhradské dráhy v Lužné – Lišanech. Zachovaný historický areál je v těsném sousedství železniční stanice Lužná u Rakovníka na trati Praha – Chomutov, vybudované a uvedené do provozu v letech 1863 – 1871.

Muzeum dnes zahrnuje původní výtopnu z roku 1871, dále depo s rotundou, točnou, zahřívacím zařízením a montážními halami, dokončenými roku 1924, k nimž v 80. letech 20. století přibyla velká opravna motorových lokomotiv. Provoz depa byl zastaven v roce 1996 a téměř současně zde začaly působit skupiny nadšenců, jejichž cílem se stala nejen nová železniční expozice, ale současně i renovace a provozování parních lokomotiv a dalších železničních památek. Tyto aktivity vedly v roce 1999 k převzetí areálu Českými drahami a k oficiálnímu založení železničního muzea. Dnes je muzeum organizační součástí Depa historických vozidel, jež zajišťuje provoz, údržbu a opravy všech muzejních vozidel Českých drah. Také Železniční muzeum NTM zapůjčilo do Lužné 10 vozidel. Patří mezi ně např. provozuschopné stroje: parní vůz M 124.001 Komarek, parní lokomotiva ř. 434.1100 a úzkorozchodná průmyslová parní lokomotiva 800 B 50 č. 7.

9. Muzeum městské hromadné dopravy v Praze

Mezi technická muzea v Praze patří také Muzeum MHD, otevřené v roce 1993 v památkově chráněné vozovně ve Střešovicích. Tato vozovna patří k nejstarším průmyslovým stavbám svého druhu. Byla postavena roku 1909 pro potřeby tehdejších Elektrických podniků královského hlavního města Prahy. Původnímu účelu sloužila až do roku 1992, kdy byla upravena pro muzejní účely. Svou výhodnou polohou, vzdálena asi 1 km od NTM na přímé tramvajové lince, nabízí se možnost spojit návštěvu obou institucí v jeden den.

Ve stálé expozici střešovického muzea najdou návštěvníci více než čtyři desítky vozidel kolejové i silniční dopravy a různých speciálních zařízení, dále modely vozů a celých dopravních systémů, které se ve skutečnosti nedochovaly, dobové fotografie, jízdenky, plánky, výkresy a další archivní dokumenty. Železniční muzeum NTM zapůjčilo do Střešovic řadu předmětů, které významným způsobem doplňují expozici. Jsou to především podvozek motorového vozu č. 7 vyrobený firmou F. Ringhoffer pro Křižickou elektrickou dráhu „Praha – Libeň – Vysočany“ roku 1896 a dvojkolí z původního vozu pozemní lanovky na Petřín z roku 1891.

V současné době je Muzeum MHD součástí tzv. Jednotky historických vozidel (JHV) Dopravního podniku hlavního města Prahy. Ta má na starosti také provoz, údržbu a opravy všech historických vozidel DPP, které můžete v sezóně potkat obsazené turisty na pražských ulicích (okružní linka č. 91)

10. Moravské kartografické centrum Velké Opatovice

Zajímavým tipem na výlet je návštěva jedné neobvyklé stavby připomínající loď, ve které je instalována ojedinělá výstava. Největší expozici map a zeměměřictví u nás nenajdeme v Praze, ani v žádném velkém městě. Nachází se ve Velkých Opatovicích, které leží mimo hlavní trasy, nedaleko Boskovic. Stálá expozice Moravského kartografického centra byla pro veřejnost otevřena roku 2007 v novostavbě na místě vyhořelého křídla barokního zámku. Tato jedinečná muzejní expozice vznikla ve spolupráci města Velké Opatovice a Národního

zemědělského muzea, za podpory Moravského zemského archivu a Národního technického muzea.

Expozice se zabývá vývojem kartografického zobrazení Čech, Moravy a Slezska od nejstarších kreslených map až po současnou tištěnou mapovou produkci. Vzhledem k tomu, že se jedná o dlouhodobou expozici, zvolili autoři vystavení reprodukcí mapových unikátů. Díky tomu mohou být představena taková díla jako Klaudyánova mapa Čech (1518), Fabriciova mapa Moravy, Müllerova mapa a další předměty. Návštěvník může obdivovat prehistorickou Pavlovskou mapu vyrytou na mamutím klu, která je nejstarším kartografickým záznamem na světě. Kromě známých map jsou v kartografickém centru představeny i rukopisné mapy, které byly nakresleny pouze v jednom exempláři. Jde o rukopisné plány měst, panství, velkostatků a rybníků, lesnické, důlní a církevní mapy pocházející z mnoha archivů České republiky. Expozice je zakončena současnými mapami a modely k zobrazení krajiny.

Interaktivní programy pro děti a mládež

1. Enter – edukativní program NTM

Témata navazují na strukturu sbírkového fondu muzea a zároveň i na Rámcové vzdělávací programy, kde doplňují odborné informace k oborům fyziky, chemie, historie a ekologie.

K edukativním účelům nebylo možné použít žádné ze sbírkových předmětů muzea. Ke každému jednotlivému tématu bylo tudíž nutné pořídit nové modely a pomůcky. Některé bylo možné zakoupit ve specializovaných obchodech, nebo si vybrat z existující nabídky školních pomůcek, ovšem velkou část bylo potřeba nechat pro naše účely vyrobit na zakázku.

Z těch nejzajímavějších je to například heliem plněný balón s fotoaparátem na dálkové ovládání, říditelná vzducholod', šlapací generátor, camera obscura, historický gramofon s troubou, moderní mixážní pult s DJ gramofonem, model pražského orloje, kamenná stavebnice Stonehenge, funkční modely parních strojů, replika vysokého kola, futuristické lehokolo nebo astronomický dalekohled.

Témata programu jsou:

Domácnost

Žáci se seznámí s různými přístroji a pomůckami k dorozumívání, pokusí se přenést slovní informaci. Porovnají svítivosti žárovek a zářivek. Dále porovnají účinnost vaření na elektrické plotýnce a v rychlovarné konvici. Na závěr se seznámí s principem jednoduchého rádia - krystalky.

Kolo

Historie jízdního kola a jeho význam. Žáci si prohlédnou a vyzkouší jízdu na replice historického vysokého kola. Projedou se též na moderním lehokole (ukotveném v trenažéru). Seznámí se s funkcí jednotlivých částí kola, zalepí poškozenou duši. Žáci se naučí čistit řetěz.

Rudolf II. - optika

Žáci se seznámí s dobou Rudolfa II., vyrobí dalekohled, obeznámí se s jeho součástmi, jeho funkcí a změní rozlišovací schopnost. Rozloží bílé světlo na barevné části a pak prozkoumají jeho neviditelné oblasti. Nakonec světlo zas složí a vyzkouší si poznávat spektra různých zdrojů.

Balón

Velmi poutavé téma, ve kterém žáci mohou pracovat s balónky plněným heliem . Spojené balónky jsou vybaveny soupravou ke snímkování s dálkovým ovládáním. Dále si žáci vyrobí

svůj vlastní horkovzdušný balón z mikrotenových fólií. Na modelu křídla poznají princip aerodynamického vztlaku.

Tajemství knihy

Žáci se seznámí s postupem výroby poloplátěné knižní vazby a naučí se opravovat rozpadlou knížku. Pokusí se o tradiční stínovaný krasopis kaligrafickým perem.

Připraveny budou i jednoduché grafické techniky a jejich tisk.

Málokdo tak odejde bez pěkného výrobku.

Hračka

Předváděné "hračky" netradičním způsobem demonstrují fyzikální jevy. Bublinárium pracuje s povrchovým napětím kapaliny. Točivé magnetické pole (princip asynchronního elektromotoru) je prezentováno pomocí tzv. Teslova vejce. Funkční traktor poháněný parním strojem přenese žáky do doby průmyslové revoluce. Seznámíme žáky s funkčními modely aut na vodíkový pohon. Žáci také poznají různé principy optických klamů.

Čas

Žáci sestaví vlastní sluneční hodiny a vyvodí principy jejich činnosti. Změří si tep Marciho kyvadlem jako lékaři 17. století. Zopakují si zákonitosti pohybu nebeských těles a jejich souvislost s měřením času. Budou moci pracovat s modelem Pražského orloje - nastavit zvolené datum a čas. Vyzkouší si práci s vodními hodinami, svíčkovými i hvězdnými

Gramofon

Žáci si ukáží vlastnosti zvuku, kmitání struny a rezonanci. Pustí si starý gramofon, zkusí si na něj zahrát různými způsoby a ověří funkci jeho částí. Zahrají si na netradiční hudební nástroj (moderní monochord) a jako DJ budou mixovat hudbu. Poznají také typy záznamu zvuku.

Papír

Žáci si ozřejmí princip recyklace papíru. Ze starého novinového papíru vyrobí ruční papír a určí jeho gramáž. Vyzkouší si skládání japonských skládaček origami . Dále zkusí rozluštit text v Braillovu písmu.

Fotografie

Téma přibližuje hlavní principy klasické a digitální fotografie. Žáci budou pracovat s modelem dírkové komory (camera obscura), v níž vzniká skutečný obraz objektu. Žáci se seznámí s principy tvorby 3D obrazu. Dále se seznámí s procesem chemického vyvolání a ustálení fotografie. U digitální fotografie si zkusí její úpravy v počítači - korekci vad či vytvoření panoramatického snímku.

Chemie pro osmičku

Klademe důraz na bezpečnost a názornost jednotlivých aktivit.

Připraveno pod patronací Masarykovy střední průmyslové školy chemické

Na tvorbě aktivit v tomto muzejním programu se významnou měrou podílela

Masarykova střední škola chemická.

Chemie pro devítku

Klademe důraz na bezpečnost a názornost jednotlivých aktivit.

Připraveno pod patronací Masarykovy střední průmyslové školy chemické

Na tvorbě aktivit v tomto muzejním programu se významnou měrou podílela

Masarykova střední škola chemická.

Energie

Téma žákům přiblíží různé druhy energie a jejich přeměnou. Žáci si změří vlastní výkon na jízdním kole, kde zadní kolo pohání alternátor a seznámí se s jednotkami energie. Žáci uvidí funkční modely parních strojů a Stirlingův motor, dozví se o jejich historii a významu. Sami si sestaví model elektromotoru a chemického monočlánku.

Město pro lidi

Cílem workshopu Město pro lidi je seznámit žáky vyšších ročníků základních škol a studenty středních škol interaktivní formou s problematikou plánování veřejného prostoru a jeho fungování ve vztahu k životu v městském prostředí.

Během společné tvůrčí práce – projektování městské čtvrti – je kladen důraz na otázky týkající se udržitelné dopravy, architektury, urbanismu, životního prostředí apod. Při rozboru společně vytvořených urbanistických projektů si žáci a studenti ujasňují vlastní postoj k danému tématu a v diskusi konfrontují své osobní zkušenosti. Získané poznatky pak mohou dále aplikovat v běžném životě.

V rámci realizace je využita nová expozice NTM „Architektura, stavitelství a design“.

Koncept workshopu vypracovali odborníci z oblasti architektury, městského urbanismu, dopravy a životního prostředí, lektorka workshopů pro děti organizovaných Národní galerií a pracovníci o. s. Oživení, které se zabývá propagací udržitelné dopravy a udržitelného

Tajemství knihy

Žáci se seznámí s postupem výroby poloplátěné knižní vazby a naučí se opravovat rozpadlou knížku. Pokusí se o tradiční stínovaný krasopis kaligrafickým perem. Připraveny budou i jednoduché grafické techniky a jejich tisk. Málokdo tak odejde bez pěkného výrobku.

2. ABRAKADABRA – dětská chemická laboratoř

Projekt Kids' Lab Abrakadabra je zaměřený na podporu vzdělávání v oblasti přírodních věd s cílem umožnit dětem doslova osahat si chemii pomocí experimentů a hrou načerpat nové vědomosti. Tento interaktivní vzdělávací program věnovaný chemii představuje významný krok BASF v rámci jejího společensky odpovědného podnikání. Program je navržený pro děti ve věku od 6 do 12 let tak, aby získaly první vědomosti o chemii, a toho má dosáhnout prostřednictvím zábavných a praktických chemických pokusů. BASF Kids' Lab Abrakadabra poskytuje dětem možnost objevit svět chemie skrze jednoduché a bezpečné experimenty, které mohou v budoucnosti vzbudit jejich zájem o vědu, zejména o chemii.

V současnosti se BASF Kids' Laby nacházejí v 33 zemích světa, poprvé tomu tak bude i v prostorách Národního technického muzea v Praze. Laboratoř má kapacitu 30 míst, přičemž pokusy budou vedeny specializovanými odborníky. Jeden experiment trvá 2 hodiny. Pokus, použití materiálů, stejně jako samotné školení dětí je pro účastníky modulového experimentování bezplatné. Stačí se jen objednat a přijít.

Voda miluje chemii

Hlavním tématem programu pokusů „Voda miluje chemii“ je voda, jakožto velmi důležitý přírodní zdroj. Tento program učí děti, že chemie hraje důležitou úlohu v našem životě. Malým výzkumníkům dává příležitost dělat pokusy a vidět, jak chemie přispívá k zodpovědnému používání vody. Během modulového programu „Voda miluje chemii“ v rámci Kids' Lab Abrakadabra budou mít děti možnost udělat dva vybrané pokusy zaměřené na zadržování a výzkum vody. Při prvním zmíněném pokusu – „zadržování vody“, malí

výzkumníci objeví možnosti jak uskladnit vodu tak, aby jí bylo možné použít v budoucnosti, až bude potřebná. V druhém pokuse – „výzkum vody“, děti odhalí tajemné vlastnosti tohoto přírodního zdroje.

Majetek Národního technického muzea k 30.9.2012

NTM hospodaří s majetkem ve výši 1 234 839 tis. Kč

z toho

- Dlouhodobý nehmotný majetek 1 273 tis. Kč
- Dlouhodobý hmotný majetek 1 177 489 tis. Kč
v tom nemovité kulturní památky po 1,- Kč
- Finanční majetek 49 486 tis. Kč

Fondy NTM k 30.9.2012 ve výši 31 620 tis. Kč

z toho

- Rezervní fond 6 829 tis. Kč
- Fond reprodukce majetku 16 566 tis. Kč
- FKSP 552 tis. Kč
- Fond odměn 7 673 tis. Kč

Budovy

Hlavní budova Národního technického muzea na Letné

Budova Národního technického muzea na Letné s užžitnou plochou cca 22.000 m², která byla od počátku navržena výhradně k muzejním účelům, je jedním z příkladů moderní muzejní budovy z první poloviny minulého století. Její počátky sahají do 20. let 20. století, kdy padlo rozhodnutí o její výstavbě. V polovině 30. let, po shromáždění potřebných prostředků, byla vypsána veřejná architektonická soutěž, jejímž vítězem se stal Milan Babuška. Stavba byla zahájena na podzim roku 1938 a zhruba dokončena v roce 1942. Výtvarné, architektonické a urbanistické kvality jsou vyjádřeny zapsáním budovy do Ústředního seznamu kulturních památek jako nemovité kulturní památky pod evidenčním číslem 41213/1–1959.

Je paradoxem dějin, že na jaře roku 1990 Národní technické muzeum využívalo ve své vlastní budově pouhou třetinu plochy, neboť ostatní plochy využívalo ministerstvo vnitra a státní podnik Geodézie a kartografie.

Po uvolnění prostor muzea od nucených nájemníků v roce 2001 byla zahájena příprava rekonstrukce budovy. Vlastní stavební práce byly tehdy rozděleny na tři etapy. Počátkem roku 2003 byla zahájena první etapa, druhá pak počátkem roku 2006 a v září 2006 bylo nezbytné budovu dlouhodobě uzavřít pro návštěvníky. V období let 2006 až 2008 proběhla rekonstrukce vstupního vestibulu, foyerů v jednotlivých patrech, hlavního schodiště, osobních výtahů, sociálního zázemí na všech podlažích či kinosálu pro 100 diváků a části expozičních prostor a byl vybudován nový služební vchodu. V srpnu 2008 byla budova (resp. její části v rozsahu první a druhé etapy) kolaudována. Během měsíce října a listopadu proto došlo k přestěhování většiny pracovníků odboru tvorby sbírek do nového kancelářského křídla v prostorách třetího patra hlavní budovy NTM. Přestože stěhování bylo časově i personálně náročné, bylo bezesporu pozitivním krokem, který zlepšil pracovní podmínky všech dotčených pracovníků.

V roce 2009 byla stejně jako v předcházejících etapách zpracována projektová dokumentace Ing. arch. Zdeňkem Žilkou a vydáno stavební povolení pro třetí etapu rekonstrukce, která zahrnuje zejména prostory knihovny v prvním a druhém patře, expozici Foto-kino a kancelářské prostory v přízemí, prostory restaurátorských dílen v prvním suterénu a expozici Dějin železa ve druhém suterénu. Současně proběhla i celková obnova obvodového pláště budovy, rekonstrukce oplocení celého objektu a další úpravy. Na rekonstrukci obvodového pláště budovy byl proveden restaurátorský průzkum, zpracován odborný návrh opravy a vydáno Závazné stanovisko odboru památkové péče MHMP. Termín dokončení třetí. etapy rekonstrukce k 30.6.2012 byl splněn. A tak byla budova po 74 letech konečně zkolaudována a to výhradně pro Národní technické muzeum, pro které byla vyprojektována.

Depozitární areál v Čelákovících

Depozitární areál je na pozemcích o celkové ploše 77.000 m², které byly získány v 60. letech 20.století. Na této ploše bylo od 60. let 20. století až do roku 2012 doposud vybudováno 11 depozitárních objektů, přičemž je zde prostorová kapacita ještě pro několik dalších budov. Zástavba areálu je tvořena těmito objekty:

Hala A, B:

Dva montované lehké skladové objekty s užitnou plochou cca 2.500 m². Objekty pochází ze 60.let 20. století a jako depozitáře jsou již nyní nevyhovující jak svým technickým stavem, ale i svoji konstrukcí. Předpokládáme, že životnost objektů nepřesahuje dvacet let a bude potřeba je nahradit novými objekty.

Železniční hala:

Montovaný lehký skladový objekt s užitnou plochou cca 1.600 m² a třemi kolejemi pro uložení železničních vozidel. Objekt pochází z počátku 70. let 20.století a jako depozitář již není nevyhovující jak svým technickým stavem, ale i svoji konstrukcí. Předpokládáme, že životnost objektu nepřesahuje dvacet let a bude potřeba jej nahradit novým objektem.

KORD I, II, III. a IV.:

Čtyři montované zateplené skladové objekty s užitnou plochou cca 3.000 m². Objekt pochází ze 70. a 80. let 20. století a jsou na hranici své životnosti. Jejich další využití je možné pouze po jejich celkové rekonstrukci a zateplení obvodových plášťů s ohledem na snížení energetických nákladů na provoz. Uvažované náklady vyplývající z projektové studie vychází cca 10 mil. Kč na jeden objekt. Tuto rekonstrukci je nezbytné zahájit zhruba do 5 let, jinak životnost objektů nepřesáhne deset let.

Hala AZ

Montovaný zateplený skladový objekt s užitnou plochou cca 800 m². Objekt pochází z 80. let 20. století. Zhruba do deseti let bude potřeba rozhodnout zda objekt rekonstruovat a nebo zda uvažovat o jeho likvidaci a náhradě novým objektem s větší zastavěnou plochou.

Hala 1:

Nová moderní železobetonová budova depozitáře s užitnou plochou cca 3.500 m². Objekt byl postaven v letech 2004 až 2005.

Hala 2:

Nová moderní železobetonová budova depozitáře s užitnou plochou cca 3.000 m². Objekt byl postaven v letech 2008 až 2009.

Hala 3:

Nová moderní železobetonová budova depozitáře s užitnou plochou cca 4.500 m² pro uložení zejména archiválií ve správě NTM. Objekt byl postaven v letech 2010 až 2012.

Hospodářský dvůr s pivovarem v Plasích

Hospodářský dvůr s pivovarem v areálu bývalého cisterciáckého kláštera v Plasích je místem realizace ojedinělého projektu Národního technického muzea nazvaného Centrum stavitelského dědictví. Připravovaný studijní depozitář s referenční sbírkou stavebních prvků a navazující expozicí „stavebně řemeslná huť“ praktikující tradiční (leckdy již pozapomenutá) stavební řemesla, zážitkové dílny zaměřené na historické stavitelství a řada dalších aktivit mají zajistit, aby se nová instituce stala živým místem poučení, inspirace i potěšení z krásy starého řemeslného fortelu. Cílem projektu je vzorová památková obnova a následné optimální využití historických objektů v mimořádně hodnotném areálu národní kulturní památky Kláštera Plasy. Jedná se především o objekty související s hospodářským zázemím někdejšího kláštera – bývalý pivovar s klášterním mlýnem a areál hospodářského dvora. Projekt je stavebně i tématicky rozdělen do dvou částí, z nichž každá se vztahuje k jednomu z obou památkových komplexů. Základní obsahovou náplní areálu pivovaru je vznik studijního depozitáře s referenční sbírkou stavebních materiálů, prvků a konstrukcí. Zatímco návštěvnický atraktivní část této sbírky bude prezentována formou stálé muzejní expozice zaměřené na nejširší veřejnost, studijní depozitář bude jednotlivá témata materiálově rozšiřovat a bude v odlišném návštěvnickém režimu k dispozici především zájemcům s hlubším zájmem o danou problematiku. V navazujícím areálu hospodářského dvora bude historické stavitelství prezentováno jednak formou interaktivního didakticko zážitkového stavebního dvora, jednak zde bude zázemí pro tzv. stavebně řemeslnou huť. Ta chce v ideové rovině navazovat na myšlenku středověkých všestranně zaměřených stavebních společenstev a umožnit praktikování a předávání tradičních technologických dovedností. Rovněž sem je situováno zázemí pro další vzdělávání a pro setkávání odborné veřejnosti. Centrum stavitelského dědictví NTM v Plasích bude dokončeno roku 2014 tak, aby v roce 2015 mohlo přivítat první návštěvníky a to z řad odborné i laické veřejnosti.

Kromě uvedených dvou komplexů spravovalo NTM v Plasích v roce 2010 i další vyznané památkové objekty. Jednalo se především o klášterní sýpku s unikátní dvoupodlažní středověkou královskou kaplí a o objekt bývalého opatství – prelatury. Obě tyto památky byly zpřístupněny veřejnosti formou prohlídkových okruhů a v jejich prostorech proběhla řada kulturních a společenských akcí, jejichž prostřednictvím se měli návštěvníci možnost seznámit s ideou Centra stavitelského dědictví. V průběhu roku 2011 došlo mezi NTM a NPÚ k dohodě o změně ve správě některých objektů v areálu NKP Kláštera Plasy. Bylo dojednáno, že NTM předá do správy NPÚ objekt prelatury a klášterní sýpky, zatímco od NPÚ převezme pod svoji správu objekt ležáckých sklepů. Tento převod se uskuteční do konce roku 2012.

Železniční muzeum na Masarykově nádraží v Praze

V roce 2000 bylo vydáno usnesení vlády ČR týkající se vybudování Železničního muzea v areálu bývalého DKV Praha střed o celkové užitné ploše cca 12.000 m². V roce 2002 proběhl v návaznosti na toto usnesení převod práva hospodaření s nemovitostmi z Českých drah na Národní technické muzeum. V roce 2003 bylo vydáno ze strany MKČR rozhodnutí o financování akce rekonstrukce v celkovém objemu 300 mil. Kč. Neprodleně byla zahájena příprava projektu, geodetické zaměření a výběr zhotovitele projektu. Tento proces byl v roce 2004 přerušen s ohledem na vyhlášení stavební uzávěry v uvedené lokalitě ze strany MHMP v souvislosti s připravovanou změnou územního plánu. V roce 2008 proběhl stavebně-technický a stavebně-historický průzkum budov budoucího Železničního muzea NTM. S ohledem na jejich výsledky bylo rozhodnuto, přistoupit k rekonstrukci střešních plášťů všech objektů. Jedná se o zásah, který bylo nutné provést vzhledem k havarijnímu stavu krovů a střešní krytiny. V roce 2008 byla zpracována příslušná projektová dokumentace týkající se opravy střešních konstrukcí – krovů, opravy komínů a střešních říms, výměny klempířských

prvků a položení nové břidlicové krytiny. Rekonstrukční práce byly zahájeny ve druhém čtvrtletí 2010 a ukončeny v září 2011.

V budovách Železničního muzea pokračuje čištění areálu od přístavků a přístřešků tak, aby se zmenšila bezpečnostní rizika a zároveň se areál postupně připravoval k rekonstrukci na muzejní prostory. Současně se v roce 2012 podařilo ze strany MHMP podařilo získat sejmутí stavební uzávěry z celého areálu a byla zahájena předprojektová příprava v podobě architektonických studií na základě bude zpracován aktualizovaný investiční záměr, vypsána architektonická soutěž a připraveno zadávací řízení na výběr zhotovitele projektové dokumentace. Rekonstrukci areálu plánujeme na období 2015 až 2019

Železniční depozitář v Chomutově

Železniční sbírka Národního technického muzea je svým rozsahem a strukturou nejvýznamnější v České republice. Získání bývalého lokomotivního depa Chomutov do majetku České republiky a přímé správy Národního technického muzea v roce 2012 byl zcela zásadní krok ke stabilizaci a zabezpečení požadované ochrany železniční sbírky. Celková délka všech 141 sbírkových vozidel NTM je 1618 běžných metrů. Z toho je vystaveno v expozici NTM v Praze na Letné 67 běžných metrů. Depozitární železniční hala v areálu NTM Čelákovice – Záluží má délku zastřešených kolejí 270 metrů. V areálu Železničního muzea NTM v Praze na Masarykově nádraží je v současné době 115 m zastřešených kolejí. Po dokončení výstavby Železničního muzea vznikne v objektu celkem cca. 786 m zastřešených kolejí. To znamená, že pro uložení nevystavených železničních vozidel potřebuje NTM minimálně 1281 metrů krytých kolejových stání. Celková délka všech zastřešených a zabezpečených kolejí v nově získaném areálu bývalého lokomotivního depa v Chomutově je 1538 metrů.

V České republice má obdobný rozsah zastřešených stání mimo bývalého lokomotivního depa v Chomutově pouze depo v České Třebové, které je nadále Českými drahami, a.s. intenzivně využíváno. Jiný areál tohoto rozsahu se v ČR nenachází. Získaný areál bývalého depa kolejových vozidel, zabezpečí současný rozsah sbírky NTM a zároveň umožňuje její postupné rozšiřování v rámci obměny vozového parku na železnici v ČR. Rozsah areálu umožní rozvoj depozitárních prostor i v budoucnu a na rozdíl od Čelákovic, které jsou napojeny zcela nesystémově vlečkou z širé trati, je napojen přímo na kolejiště železniční stanice Chomutov.

Národní technické muzeum koupí areálu v Chomutově získalo stabilní zázemí nejen pro sbírku kolejových vozidel, ale i místo pro rozměrné a hmotné sbírkové předměty industriálního charakteru. Již dnes je v depozitáři uložen např. elektromotor Bergman z chomutovských Mannesmannových závodů s průměrem rotoru 4 metry. Zároveň je možné v objektech vzhledem k jejich povaze a vybavení zřídit dílnu na konzervaci a restaurování kolejových vozidel. Vzniklo by tak pracoviště, které Národnímu technickému muzeu citelně chybí a které by značně zvýšilo efektivitu práce se sbírkou s možností její prezentace.

Objekty bývalého lokomotivního depa Chomutov nejsou ve špatném technickém stavu, ale kromě průběžné údržby budou postupně vyžadovat určité opravy zejména pak střešních pláštěů a inženýrských sítí a dále potom nezbytné stavební úpravy v souvislosti s postupným zpřístupňováním objektů veřejnosti. Především bude potřeba areál v celém rozsahu spolehlivě oplotit a instalovat zabezpečovací systémy EZS, EPS a CCTV a venkovní osvětlení.

Skladový objekt Stehelčevy

Montovaný skladový objekt s užitnou plochou cca 600 m² získalo NTM převodem od Správy kulturních zařízení MKČR v roce 1993.

Objekt pochází ze 70.let 20.století a není v ideálním technickém stavu, bez generální rekonstrukce je jeho další životnost odhadována na maximálně na 20 let. Objekt není pro

NTM perspektivní a plánujeme jeho vyklizení a přípravu k bezúplatnému převodu na státní složky a nebo k prodeji..

Skladový objekt haly ve Stehelčevsi byl generálně uklizen. Nepotřebné a poškozené předměty byly zlikvidovány, a tři samostatné prostory přiděleny jednotlivým uživatelům. Velká hala - odd. restaurování - sklad dřeva a prozatímní uskladnění strojů z restaurátorských dílen po dobu rekonstrukce prostor pro dílny v hlavní budově na Letné. Prostřední hala - sklad sbírkových předmětů MAS určených do objektu NTM v Plasích. Malá hala - sklad materiálů oddělení správy budov. Objekt je pravidelně kontrolován a je zajištěna údržba a úklid včetně okolního pozemku.

Rekreační objekt Vítkovice v Krkonoších

Horská krkonošská chalupa v lokalitě obce Vítkovice v Krkonoších., kterou získalo NTM v šedesátých letech 20.století od MÚ Vítkovice a je využívána jako rekreační objekt.

Objekt pochází z konce 19.století a nachází se ve velmi opotřebovaném stavu. Pro prodloužení jeho životnosti v náročném horském prostředí a s ohledem na zvýšení jeho užitné hodnoty bude nezbytné v horizontu zhruba 10 let provést jeho celkovou rekonstrukci.

Financování provozu rekreačního střediska je prováděno z účtu FKSP zaměstnavatele a řídí se obecnými pravidly pro hospodaření s tímto fondem. Kapacita objektu, který má 4 využívané pokoje je celkově 16 lůžek. Objekt slouží nejen k rekreačním pobytům zaměstnancům muzea a jejich rodinným příslušníkům, ale i důchodcům – bývalým zaměstnancům NTM, kteří za doby trvání pracovního poměru v NTM odešli do důchodu. Volná kapacita lůžek je recipročně nabízena zaměstnancům Národního muzea.

V roce 2011 byla z důvodu havarijního stavu v objektu provedena výměna AKU kamen, což dost zatížilo i rozpočet FKSP (náklady 79 206 Kč). Příjmová položka jdoucí na vrub účtu FKSP za výběr rekreačních poplatků v roce 2011 činila 13 760 Kč. Při údržbě objektu a jeho využití spolupracuje vedení muzea velmi úzce s odborovou organizací zaměstnanců NTM.

Návštěvnost Národního technického muzea

od znovuootevření NTM 15.2.2011				
	návštěvnost			
	dospělí	děti	celkem	
15.2.- 31.12.2011	182 604	111 399	294 003	
1.1.- 30.11.2012	121 093	64 773	185 866	
celkem	od 15.2.2011 do 30.11.2012		479 869	

IV. Popis cílového stavu organizace k roku 2020

Národní technické muzeum v letech 2011 až 2012 prošlo celou řadou zásadních reforem, otevřelo se široké veřejnosti a začalo být vnímáno jako moderní národní kulturní instituce, zefektivnilo svůj provoz a zlepšilo hospodaření. Ukončilo řadu významných investičních a rozvojových projektů a v současnosti je konsolidovanou a fungující příspěvkovou organizací MK ČR. V Národním technickém muzeu je zastoupena celá řada oborů, které jsou rozvíjeny na úrovni pěti oborových muzeí, centrálních odborů a jejich oddělení. Jde tedy o unikátní instituci, která nemá v České republice obdoby. Současný stav je dán složitým historickým vývojem. Přes všechny potíže a problémy, které z dnešního stavu vyplývají, je jednoznačným cílem definovaným v této koncepci **rozvíjet Národní technické muzeum i do budoucnosti jako jeden celek** a maximálně se soustředit na zefektivňování jednotlivých činností, organizaci řídicích a ekonomických procesů. Předkládaná koncepce na léta 2013–2020 je materiál, který navazuje na v uplynulých dvou letech provedené organizační, ekonomické a presentační reformy realizované podle konkurzního záměru generálního ředitele Karla Ksandra z 15.9.2010.

Základními cíli, kterých se Národní technické muzeum bude snažit v tomto časovém horizontu dosáhnout, jsou:

1. Realizovat v roce 2013 zprovoznění nového **depozitáře kolejových vozidel ze sbírky NTM v Chomutově.**
2. Realizovat do června 2013 další stálé expozice NTM v hlavní budově:
- **Interkamera**

Další část stálé expozice dějin fotografické a techniky „Prostor, barva, pohyb“ naváže na vstupní část „Fotografického ateliéru“. Zatímco první část, otevřená na jaře 2011, uvádí návštěvníka do 19. století, představuje vynález a základní principy historických fotografických procesů, pokračování expozice představí tři oblasti, kam se fotografie postupně rozšířila s tím, jak to umožňoval vývoj techniky: fotografickou rekonstrukci prostorového vjemu (3D fotografii), barevného vidění (barevnou fotografii) a fotografii pohybu. Fotografické zachycení reálného

pohybu (fotografická momentka) na konci 19. století bylo podmínkou pro vznik kinematografu, který expozici uzavře. Fotografie je zrcadlem světa industriální doby. Expozice bude založena na kvalitním sbírkovém fondu, který představí z nového pohledu. Nepůjde o izolovanou prezentaci technologie, ale o představení základních principů, technických řešení, postupů a především produktů – vlastních fotografií a dalších médií, které přiblíží společenskou funkci fotografie a filmu v proměnách doby.

- **Dějiny hutnictví**

Expozice dějin hutnictví představí chronologicky pojatý technický a historický vývoj tohoto oboru. Zaměří na železo jako kov, který nejvíce ovlivnil vývoj společnosti. Kromě hutnických technologických postupů ukáže expozice návštěvníkům železo v mytologiích evropských národů a jako staletý symbol války. Předvede výrobky a řemeslnou zručnost zámečníků, kovářů i uměleckou litinu. Součástí expozice bude rekonstrukce hamernické dílny s bucharem a pohled do zvonařské dílny.

- **Historie měření času**

Obsahem této expozice bude vývoj časoměrné techniky jako oboru, který je úzce spojen s rozvojem lidské civilizace. Představeny zde budou elementární časoměrné přístroje, známé často již ze starověku, například sluneční hodiny. Těžištěm instalace budou mechanické kolečkové hodiny, jejichž historie zahrnuje období od 13. století do dneška. Chybět nebudou ani ukázky hodin elektromechanických a elektrických. Nejnovější časoměrnou techniku budou reprezentovat přístroje s oscilátory využívajícími piezoelektrického jevu nebo principu kvantových generátorů.

- **Hornictví**

Maketa uhelného a rudného dolu, vybudovaná v 50. letech 20. století v podzemí Národního technického muzea, patřila vždy k nejoblíbenějším expozicím NTM. Více jak 500 m důlních chodeb poskytne návštěvníkům působivý dojem skutečného důlního prostředí a představí např. historické razicí a těžební stroje i těžební metody včetně autentických zvukových efektů. Dvě doprovodné expozice budou prezentovat nerostné suroviny a jejich význam pro společnost a další informace z dějin hornictví se zaměřením na technologii těžby, osvětlení, dopravu v dolech a úpravnictví. Součástí instalace bude interaktivní světelná mapa České republiky s vyznačením ložisek nerostných surovin a rozměrný model představující ideální krajinu Krušnohoří s důlními provozy typickými pro hornictví v 16. století.

- **Expozice Chemie všude kolem nás**

Expozice bude koncepčně pojata jako příběh setkávání člověka a chemie během dne. Návštěvník by si při průchodu výstavou měl uvědomit, že chemie je skutečně všudypřítomná a pro člověka a jeho existenci zcela nepostradatelná. Cílem je poukázat na souvislosti, které si mnoho lidí často vůbec neuvědomuje, neboť řada předmětů, které bereme několikrát denně do ruky, i mnoho procesů, které považujeme za běžné, pochází od chemiků z výzkumných, vývojových, technologických a průmyslových laboratoří. Chemie dává rozvoji techniky dynamiku, dochází k vzájemnému propojení technického vývoje a způsobu života lidí.

Všeobecně srozumitelným příkladem může být např. pokrok ve vývoji nových materiálů a jejich použití.

- Sbírky pod mikroskopem

Expozice „Sbírky pod mikroskopem“ podá návštěvníkům základní teoretické informace o principech fungování přístrojového vybavení laboratoře a představí průzkumy na konkrétních příkladech sbírkových předmětů z jednotlivých sbírek NTM (doprava, foto, tiskařství, ad.). Samostatným oddílem bude panel věnovaný preventivní konzervaci, to znamená dokumentaci, evidenci, způsobu ukládání v depozitářích a monitoringu a řízení parametrů klimatu.

- Televizní studio

Národní technické muzeum vybudováním funkčního televizního studia určeného návštěvníkům, navazuje na letitou tradici, kdy před rekonstrukcí hlavní budovy NTM bylo v rámci expozic i televizní studio s vyřazenou televizní technikou z tehdejší Československé televize. V současné době je NTM v jednání s Českou televizí, kdy obě instituce usilují o vybudování nového studia, a to z vyřazené studiové techniky ze Zpravodajství ČT obsahující kromě kamer i odbavovací pracoviště a režii. NTM má k tomuto účelu určeny prostory. Také probíhá jednání o převodu SNG přenosového vozu, který ČT vyřadila z provozu a nabídla ho do sbírek NTM. Vybudování TV studia navazuje na 60.leté výročí vzniku Československé televize, kdy se na tomto výročí aktivně podílil i jinými projekty NTM.

- Interaktivní sál s modely

NTM dokončí ve 2. patře muzea interaktivní sál s modely, kde lze například spatřit model cukrovaru, modelové kolejiště s modely „0“, chassis (rám s nápravami a hnacím ústrojím) osobního automobilu Škoda Octavia z let 1959 – 1964, motocykl BMW Hradní stráž a model železného krovu chrámu sv. Víta v Praze. Dále je zde herna pro děti. Sál také slouží ke malým krátkodobým výstavám.

Vůbec prvním exponátem s inventárním číslem 1 je model cukrovaru v měřítku 1:10.

Unikátní model byl zhotoven v roce 1908 pro výstavu Obchodní a živnostenské komory v Praze podle plánů Ing. Hoffmeistera. Výrobu jednotlivých částí zajistily nebo finančně podpořily přední české strojírny a další firmy. Po skončení výstavy byl model věnován tehdy vznikajícímu Technickému museu Království českého, a získal statut jeho prvního exponátu. Ve sbírkách NTM má proto i dnes inventární číslo 1. Modelové kolejiště je zhotoveno v měřítku 1:45, tj. tak zvaná velikost "0" a určitě potěší jak malé tak velké obdivovatele lokomotiv. Kolejiště je řešeno jako technické, s drobnými ilustrativními doplňky. Modely jsou celokovové, bez použití plastických hmot. Lokomotivy, které jsme pro toto kolejiště vybrali, jezdily na tratích střední Evropy v letech asi od 1890 do 1970. V letech 1959 - 1964 byl v mladoboleslavské automobilce vyráběn osobní automobil Škoda Octavia. Šlo o poslední typ osobního vozu Škoda s páteřovým rámem a motorem umístěným vpředu, tedy s konstrukcí typickou pro všechny mladoboleslavské automobily od poloviny třicátých let 20. století. Vystavené chassis (rám s nápravami a hnacím ústrojím) s řezy agregátů bylo původně zhotoveno pro prezentaci automobilky na

výstavách a veletrzích. Posledním modelem je školní výukový model železného krovu chrámu sv. Víta v Praze. Ocelový krov pro novogotickou dostavbu katedrály sv. Víta na Pražském hradě navrhl Karel Friedrich v roce 1898. V tomtéž roce jej zhotovila Pražská strojnická akciová společnost (bývalá Rustonova strojírna v Praze – Karlíně).

Herna pro děti se stavebnicí Merkur s výstavou modelů ze stavebnice Merkur. Malí i velcí si mohou dle své fantazie smontovat své stroje ze stavebnice Merkur. Mohou se nechat inspirovat vystavenými modely z Merkuru, nebo postavit své unikátní dílo.

Národní technické muzeum připravilo pro své návštěvníky v adventním čase tuto expozici a chce ji nadále rozšiřovat dalšími interaktivními exponáty a hernou pro děti.

3. Realizovat do roku 2014 zprovoznění **historického kolotoče na Letné** po jeho generální rekonstrukci a restaurování.
4. Dokončit a realizovat do začátku roku 2015 **„Centrum stavitelského dědictví“ v areálu NTM v Klášteře v Plasích**. Tento projekt je spolufinancovaný z prostředků Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF) prostřednictvím Integrovaného operačního programu (IOP), oblast 5.1.- Národní podpora využití potenciálu kulturního dědictví. Areál bývalého cisterciáckého kláštera v Plasích je místem realizace ojedinělého projektu nazvaného Centrum stavitelského dědictví. Přípravovaný studijní depozitář s referenční sbírkou stavebních prvků a navazující expozicí, „stavebně řemeslná hut“ praktikující tradiční (leckdy již pozapomenutá) stavební řemesla, zážitkové dílny zaměřené na historické stavitelství a řada dalších aktivit mají zajistit, aby se nová instituce stala živým místem poučení, inspirace i potěšení z krásy starého řemeslného fortelu.
5. Připravit a realizovat do roku 2020 rekonstrukci areálu **Železničního muzea Národního muzea na Masarykově nádraží**, včetně jeho zapojení do tzv. „Muzejní osy“ a spoluvytvořit tak moderní muzejně-kulturní komplex špičkové úrovně v hl. m. Praze.
Úkolem NTM je zde vybudovat tyto čtyři stálé expozice:
 - expozice historie železnice
 - expozice hnacích strojů
 - expozice elektrotechniky
 - expozice médií a komunikace
6. V **areálu depozitářů v Čelákovcích** plánujeme pro období 2015 až 2018 výstavbu haly č.4, a to jako moderní železobetonovou stavbu depozitáře pro rozměrné sbírkové předměty s užitnou plochou cca 4.000 m².
7. Připravit a pokud bude zajištěno financování ze státního rozpočtu realizovat novostavbu areálu **Science Centra Národního muzea ve východním areálu na Letné**.
8. Upevnění pozice **Národního technického muzea jako centrální muzejní instituce ČR**, významné vědecké, kulturní a veřejné instituce cestou zlepšování kvality jeho práce a cílené informovanosti veřejnosti.
9. Pokračovat v restrukturalizaci a revizi rozsáhlé **sbírký Národního technického muzea**, zlepšit stav její evidence a stanovit metodiku sbírkotvorné aktivity pro další období tak, aby i pro budoucí generace zachovala kvalitní svědectví o minulosti i současnosti. Soustředit se na

digitalizaci sbírkového fondu, vypracovat samostatnou koncepci k této problematice a začít ji naplňovat.

10. Výrazně spolupracovat **s vysokými školami**, především s Českým vysokým učením technickým v Praze a **s vědeckými pracovišti**, především s Akademií věd České republiky.
11. Rozvíjet **výstavní politiku** tak, aby odpovídala významu instituce a byla tímto způsobem veřejností také reflektována. Výstavní akce maximálně využívat pro marketingovou aktivitu, tedy získávání finančních prostředků z nestátních zdrojů. Spolupracovat s významnými zahraničními institucemi, posilovat dobré jméno české kultury v zahraničí a do České republiky přivážet významné a zároveň návštěvnický přitažlivé zahraniční výstavy.
12. Dořešit otázku **depozitárních prostor v daném období**, vypracovat koncepci deponitárních potřeb instituce do roku 2050.
13. Posílit roli Národního technického muzea nejen jako **významné vědecko-výzkumné instituce České republiky** ale i významné české paměťové instituce.
14. Věnovat se rozvoji a zvyšování **kvalifikace lidských zdrojů** a snažit se o výrazné zlepšení platové situace z vlastních i dalších zdrojů tak, aby byla zajištěna finanční motivace pracovníků pro aktivní spoluúčast na rozvoji muzea.
15. Maximálně se snažit zajistit odpovídající **financování instituce a zachovat její dobrý ekonomický stav**. Vytvořit a udržet jasnou finanční a obchodní politiku.
16. Posílit a systematicky uplatňovat veškeré **kontrolní mechanismy** na centrální i dalších úrovních.

Tyto základní cíle jsou dále přesněji definovány a rozvedeny v jednotlivých bodech v následující kapitole koncepce dle jednotlivých odborů Národního technického muzea.

V. Stanovení metod a způsobů, kterými bude stanovených cílů dosaženo, předpokládané termíny

Dlouhodobý plán NTM na roky 2013 až 2020

1/ Odbor vnějších vztahů NTM

- plnění výstavního plánu NTM a vytváření a dodržování výstavního konceptu NTM
- vytváření vize edukativních programů pro základní a střední školy a vytváření koncepce lektorských programů pro širokou veřejnost dle cílových skupin návštěvníků NTM
- tyto vize a koncepce realizovat a propagovat je v rámci propagace NTM
- vytváření další atraktivity pro návštěvníky – např. odpočinkové zóny pro návštěvníky
- zapojovat se do spolupráce s dalšími veřejnoprávními institucemi, např. VŠ, ostatní muzea, ale i se soukromým prostorem, pro zvýšení atraktivity NTM
- zdokonalovat koncepci muzea,
- fundraisingové programu a vyhledávat další zdroje financování pro NTM

- zapojovat se do sítě zahraničních technických muzeí, kde spolupracovat jak na sbírkotvorné oblasti, ale i v oblasti výstavní, prezentační a edukační

Výstavní, expoziční, vědecká a pedagogická činnost a spolupráce s Klubem přátel NTM.

Výstavní a expoziční činnost muzea bude výhradně zaměřena na poslání Národního technického muzea. Smyslem výstav a expozic musí být poučení v technických vědách a oborech nabádající k pokroku do budoucna. Předpokládám, že by muzeum vedle drobnějších výstav organizovalo jednu velkou oborovou výstavu ročně s přispěním i dalších tuzemských a zahraničních institucí.

Vědecká a pedagogická činnost bude vycházet nejen z radikálního prohloubení stávající spolupráce s Českým vysokým učením technickým v Praze, ale i s Vysokou školou chemicko – technologickou v Praze, s Technickou univerzitou v Liberci a s Technickou univerzitou v Ostravě. Cílem bude zavedení studijních pobytů studentů těchto technických škol v muzeu a zavedení popularizujících přednášek pedagogů těchto škol v přednáškovém sále muzea. S tím bude i souviset vydávání periodických publikací a katalogů zabývajících se technickými vědami a průmyslem. Zároveň proběhnou v NTM evalvace vědeckých pracovníků, aby se zjistilo, kdo skutečně na toto zařazení má nárok.

Dále bude obnovena zaniklá činnost Klubu mladých přátel NTM zaměřená na žáky středních škol. Činnost tohoto klubu může být doplněna i realizací studentské vědecké a odborné činnosti.

Nedílnou součástí mé činnosti, jako generálního ředitele muzea bude maximální podpora Klubu přátel NTM, jako dobrovolné společnosti odborníků z oblasti vědy a techniky.

2/ Muzeum architektury a stavitelství NTM

Tvorba a správa sbírek

Akvizice – Archiv architektury a stavitelství

2013-2020: další akviziční jednání (např. Novotný, Siegl, Štys, Baše, Rejchl, Halík)

Akvizice pro sbírku stavitelství:

2012-2018: akvizice orientované na sbírkotvornou koncepci NTM a vznik Centra stavitelského dědictví.

Akvizice pro sbírku průmyslového designu:

2012-15 (v případě schválení výstavy Česká aerodynamika): akvizice tématicky souvisejících designérských prací

Průběžně: akvizice z designérských studií, popř. od výrobců prostřednictvím studií (Škoda Design, Divan Design, Koncern, Novague aj.).

Průběžně: akviziční průzkum studentských prací z designérských ateliérů vysokých škol + výběrová akvizice prací uvolněných po prezentacích v příslušných ateliérech a školách

Průběžně: výběrová akvizice z průzkumu aukčních a prodejních portálů a obchodů se starožitnostmi a použitým zbožím: svítidla, elektrospotřebiče + další zásadní domácí realizace i zahraniční výrobky navržené významnými designéry

Evidence 2D

2013-2020: archivní pořádání osobních fondů

2012-2013: revize příruční knihovny MAS a výběr knih ke katalogizaci pro CSD Plasy

Evidence 3D

2012-2018: prohloubení odborného zpracování celé sbírky architektury a stavitelství

2012-2018: komplexní vyřešení způsobu evidence studijní sbírky, evidence a zpracování přírůstků ve sbírce stavitelství

Konzervace a restaurování sbírek

2012-2018: sbírka stavitelství: konzervování a restaurování (s ohledem na CSD Plasy), nutná návaznost na „stabilní“ a „finální“ uložení sbírky.

2012 – 2018: sbírka architektury: konzervování předmětů z tzv. Sanderovy sbírky. Restaurování špičkových modelů ze sbírky, kde se počítá s vystavením.

Prezentační činnost

Velké výstavy (expoziční sál 600m2)

2014: Pavel Janák – ve spolupráci s Domem umění v Brně

2017: Josef Schulz, 100 let úmrtí.

Výstavy střední (výstavní sál 250 m2)

2015: Josef Gočár (70 let od úmrtí) – pravděpodobně JG současnými očima – autor: Domenico Chizzoniti

2015- 2016 – Česká aerodynamika. Výstava a katalog prezentující příspěvek našich zemí k rozvoji výzkumu aerodynamiky, aplikaci aerodynamických poznatků v konstrukci a designu dopravních prostředků i vztah k estetice streamliningu („aerodynamický styl“ v designu spotřebních předmětů) (J. Hulák a externisté).

Malé výstavy – Ovál - Malá galerie

2017: 100 let od otevření expozice ve Schwarzenberském paláci.

Další výstavy budou upřesněny. Předpoklad vzniku volného cyklu výstav: Sbírkyně architektury a stavitelství se představují).

Centru stavitelského dědictví v Plasích – příprava, období povinné udržitelnosti

2013 – 2014 dokončení I. a II. etapy stavební rekonstrukce CSD

2015 – 1Q+2Q: dokončení expozic a programové náplně CSD

2015 – 1. 6.: slavnostní otevření CSD pro veřejnost.

2015 – letní sezóna: výstava + vzdělávací programy, téma sezóny: „Tradiční vápenné technologie“ technologie (výstup projektu NAKI)

2015 - průběžně:

spolupráce v rámci aktivit „Plzeň evropské hlavní město kultury 2015“

spolupráce při aktivitách spojených s oslavou 870 let plaského kláštera (publikace, konference)

2016 – téma sezóny: Kamenné zdivo a opracování kamene (výstup z NAKI)

2016 – realizace „výukové stavby“ na ruinách v horní části hospodářského dvora + příprava projektu komplexní obnovy horních stájí hospodářského dvora

2017 – realizace komplexní obnovy horních stájí + zprovoznění expozice hippomobilií

2017 – 2020: téma sezóny bude upřesněno dle aktuálních badatelských aktivit

Organizace a podpora vědní činnosti, sympozia, konference, semináře

2017: Josef Schulz, architekt národních budov (100 let od úmrtí)

Publikační činnost

2013-2020: monografie českých průmyslových designérů (Z. Kovář, P. Tučný, S. Lachman, M. Míšek+B. Míra, F. Crhák, O. Diblík a další) (J. Hulák)

2015-2016 publikace věnovaná vývoji tvarového řešení letadel v českých zemích v širším technickém a kulturním kontextu (J. Hulák)

Další studie a jiné články (pro projekty NAKI, z konferencí aj.)

Ediční činnost NTM

2013–2017: ediční práce – deníky Josefa Schulze (Vejvoda – Pavlíček), fáze: 2013-2014 příprava, 2014: žádost o tříletý grant, 2017: vydání edice (100 let od úmrtí)

2013–2018 ediční práce: Janákovy deníky (eds: Vendula Hnídková, Tomáš Pavlíček, Robert Vejvoda et al.)

2015: Jan Koula, vlastní životopis; J. E. Koula, vzpomínky o tatínkovi, 1965 – editor Petr Krajčí (160 let od narození)

2016: písemné činnosti Josefa Chochola – editor: Tomáš Pavlíček (60 let od úmrtí)

2018: Josef Fanta: vzpomínky na Josefa Hlávku a vzájemná korespondence – editor: Tomáš Pavlíček (60 let od úmrtí)

2014, 2016, 2018: Rozpravy NTM, Z dějin průmyslového designu 9 – 11.

Granty – projekty NAKI

2012-2016: Projekt NAKI: Komplexní metodika pro výběr a řemeslné opracování náhradního kamene pro opravy kvádrového zdiva historických objektů - realizace stavebně historické a řemeslné části projektu.

3/ Železniční muzeum NTM

Tvorba a správa sbírek

Akvizice – Železniční muzeum

2013: aktualizace a schválení akvizičního plánu vozidel

2013–2020: další **akvizice vozidel ŽM** se bude řídit dosavadním plánem tzv. „svozů“, tj. vytipování významných vozidel, nejčastěji v majetku ČD, o které by v budoucnu měl být doplněn sbírkový fond NTM. Tato vozidla budou operativně uložena v depozitáři NTM.

2013 – 2020: získávání vozidel z ochranných svozů do sbírky.

Tematicky je akviziční plán ŽM NTM orientován na získávání sbírkových předmětů z oborů dějin železnice rozdělených do těchto podskupin: dílny, drezíny, komunikace, konstrukce, lokomotivy, modely, nádraží, osoby, přístroje, součásti, tramvaje, tratě, vozy, zabezpečení.

Evidence

2013–2017: postupná přeměna objektů v Chomutově na plnohodnotný muzejní depozitář s příslušným personálem, který by se mohl věnovat péči a údržbě sbírkových předmětů.

2013–2017: zajištění kvalitního a bezpečného deponování sbírky

2017–2020: rozšiřování krytých kolejí v depozitáři v Chomutově

2013–2015: inventarizace jednotlivých sbírkových předmětů a vyhodnocení sbírkového portfolia z hlediska skutečného a žádaného stavu.

2013–2016: revize právních vztahů ke sbírkovým předmětům v dlouhodobých zápůjčkách – týká se zejména provozních sbírkových vozidel, které NTM dlouhodobě pronajímá za služby zajišťující udržení vozidel v provozuschopném stavu

2013–2014: participace pracovníka ŽM na soupisu a odborném popisu fondu Archiv Ringhoffer pro Archiv NTM

Stěhování a přesuny sbírek

Sbírky zapsané v CES

2013–2014: přesun sbírek ŽM z depozitáře Masarykovo nádraží do Chomutova v souvislosti s budováním expozice ŽM na Masarykově nádraží

2013–2014: přesun sbírek z haly ŽM v depozitáři v Čelákovicích do Chomutova v souvislosti s odpojením vlečky

2014–2017: přesuny historických kolejových vozidel v souvislosti s jejich restaurováním pro expozici ŽM

Konzervace a restaurování sbírek

2013–2017: sbírka ŽM: konzervování a restaurování sbírkových předmětů pro expozici ŽM na Masarykově nádraží.

PREZENTAČNÍ ČINNOST

Expozice

2012–2013: studentská ideová soutěž na projekt ŽM na Masarykově nádraží

2012–2017: realizace expozice ŽM na Masarykově nádraží (dokončení koncepce a investičního záměru Železničního muzea NTM v prostorách dílen Masarykova nádraží v Praze a zahájení práce na realizaci projektu) – harmonogram je závislý na získání finančních prostředků

Úkolem NTM je zde vybudovat tyto čtyři stálé expozice:

- expozice historie železnice
- expozice hnacích strojů
- expozice elektrotechniky
- expozice médií a komunikace

2013–2017: Den otevřených dveří na Masarykově nádraží 1x ročně

2012–2020: Den otevřených dveří v Chomutově 2x ročně, v dlouhodobém horizontu je možné uvažovat o sezónním zpřístupnění depozitáře

Výstavy – vlastní

2013: výstava výsledků studentské soutěže Masarykovo nádraží

2014: železnice a 1. světová válka

2015: výstava k výročí 170 let příjezdu prvního vlaku do Prahy

2019: výstava k 180 výročí příjezdu prvního vlaku na území dnešní ČR

Expozice / Výstavy - podíl na výstavních projektech jiných institucí:

2012: Architecture week

2012: Vynálezci a vynálezy (NTM+NM+TMB)

Badatelská činnost:

2013–2016: práce na katalogu železniční sbírky NTM

2017–2020: metodické vedení dalších oborových muzeí a expozic v ČR, kdy bude po vybudování Železničního muzea možné zúročit zkušenosti z oblasti restaurování kolejových vozidel (metodiky restaurování)

Organizace a podpora vědní činnosti, sympozia, konference, semináře

2012: účast na konferenci „Fenomén Českomoravská-Kolben-Daněk“

2013–2020: každoroční semináře Z dějin železniční dopravy

Publikační činnost

2013–2020: Rozpravy NTM Z dějin železniční dopravy

Další studie a jiné články jednotlivých členů ŽM

4/ Muzeum dopravy NTM

Tvorba a správa sbírek

Akvizice – oddělení silniční a lodní dopravy

2013-2020 pokračování v akviziční činnosti dle již dříve stanovených akvizičních plánů. Vzhledem k stále rostoucím cenám historických vozidel je další akviziční činnost závislá na dostatku finančních prostředků a to jak v rozpočtu NTM, tak v případě mimořádné cenných předmětů, také z rozpočtu MK. V průběhu sledovaného období bude vhodné akviziční plány znovu zhodnotit a případně upravit dle vývoje jednotlivých oborů.

Akvizice – oddělení letectví

2013-2020 Vzhledem ke kapacitě depozitářů není možné leteckou sbírku příliš rozšiřovat, co se týče akvizice motorových a bezmotorových letadel. Přesto považujeme za nutné snažit se získat do letecké sbírky větroň L-13 Blaník, motorové letadlo L-200 Morava, letouny řady Aero Ae 45 nebo Praga E-114 Baby. Další rozvoj letecké sbírky – akvizice letounů – je podmíněn vybudováním nového depozitáře určeného k uložení rozměrných předmětů – „Hala 4 Čelákovice“.

Evidence 3D

2013-2015 doplnění chybějících údajů v evidenčním systému Imbus. V současné době ve skupině doprava - „nepopsáno“ 0,2%, částečně popsáno 45,6%, popsáno 42,6% a velmi popsáno 11,5%. Ve skupině letectví - „nepopsáno“ 6,6%, částečně popsáno 51,1%, popsáno 35,2% a velmi popsáno 8,1%. Cílový stav v roce 2015 v obou skupinách „nepopsáno“ 0, popsáno 50%, velmi popsáno 50%.

2013-2015 vyklizení sbírkových předmětů z depozitáře LHB9G01 a objektu H2, nové uspořádání sbírkových předmětů v depozitáři LHB9G01 (v prostorech, které zbyly muzeu dopravy k užívání), uložení (po náležitém očištění a ošetření) v Čelákovicích, vystěhování zbývajících sbírkových předmětů z haly „B“ v Čelákovicích

Konzervace a restaurování sbírek

2013-2015 dokončení restaurování sbírkových předmětů určených k provozní prezentaci - motocyklu Orion F 58 A, automobilu Wartburg, motocyklu Grindlay Peerles, tricyklu Premier Sociable, restaurování hasičského automobilu Praga typ IV a motocyklu BSA 770 v dílnách NTM

Restaurování a rekonstrukce Letenského kolotoče do provozuschopného stavu.

Prezentační činnost

2013-2020 provozní prezentace vybraných sbírkových předmětů (Čechie – Böhmerland, Orion F 58 A, Poustka, Grindaly Peerles, tricykl Premier Sociable, vysoké kolo Goldschmied, automobil Wartburg) na akcích NTM a na vybraných akcích historických vozidel u nás i v zahraničí.

Velké výstavy (expoziční sál 600 m²)

2014 Motocykly Rakousko-Uherské monarchie

2015 Motocykly, které svět neviděl

2016 Letecké motory

2018 Jízdní kola ze sbírek regionálních muzeí

Výstavy střední (výstavní sál 250 m²)

2017 Motocykly ve Službách zákona

Letenský kolotoč

Provozní prezentace kolotoče veřejnosti v roce 2014.

Organizace a podpora vědní činnosti, sympozia, konference, semináře

2013-2015 vstoupit do organizace International Association of Transport and Communications Museums (navázání nových a prohloubení starších kontaktů s partnerskými institucemi ve světě, možnost odborných stáží atd.) – náklady na členství 300 Euro.

Publikační činnost

2013 vydání katalogu automobilové sbírky (Petr Kožíšek)

2013-2020 každoroční vydání sborníku z leteckého historického semináře, který si získal oblibu. Ve 3. ročníku v roce 2012 na něm přenášelo dvanáct odborníků a přišlo kolem sedmdesáti posluchačů (Michal Plavec)

2013-2020 pořádání každoročního semináře z historie silniční dopravy vzhledem k zájmu, jakému se těšily již uspořádané semináře Motorismus a šlechta v českých zemích 1894–1945 (2011) a Jiří Kristián Lobkowicz (1907-1932) - aristokrat, automobilový závodník, sportovní veslař... člověk (2012) – vydání sborníku příspěvků z těchto seminářů

2013-2020 vydání katalogů letecké, motocyklové a cyklistické sbírky (Michal Plavec, Arnošt Nezmeškal, Jan Králík). Zvážit, zda již zpočátku na takovém katalogu nespolupracovat s vybraným nakladatelem, který by publikace vytiskl na vlastní náklady. My bychom vše připravili do tisku.

Granty – projekty NAKI

2012-2015 Mgr. Arnošt Nezmeškal a Michal Plavec tvoří část řešitelského týmu grantového programu NAKI „Průzkum sbírkových předmětů z fondů NTM moderními fyzikálními a chemickými metodami s cílem zkvalitnit jejich restaurování a preventivní konzervaci“.

5/ Muzeum elektrotechniky a médií NTM

Tvorba a správa sbírek

Akvizice, evidence, katalogizace

Akvizice jednotlivých oddělení, respektive sbírkových skupin a podskupin vychází ze schváleného akvizičního plánu, který je pravidelně aktualizován /v časovém intervalu cca po 3 letech/. Vzhledem k rychlosti technického vývoje a rychlému zastarávání technologií je možno obecně deklarovat, že se těžiště sbírkotvorné práce posune směrem k dokumentaci techniky od 80. – 90. let 20. až po současnost /21. století/.

Akvizice – fond elektrotechniky, akustiky a informatiky

Akviziční jednání se zástupci domácího průmyslu, sdružených do Českomoravské elektrotechnické asociace, dále pak se soukromými sběrateli jednotlivých sbírkových skupin či podskupin (např. spolupráce se sběratelem světelných zdrojů p. Slabyhoudkem, sběratelem izolátorů a bleskojistek p. Daňkem atd.), a v neposlední řadě i se zástupci AV ČR či ČVUT. Akviziční možnosti dále přináší modernizace technologických celků (elektrárny, přenosová soustava atd.), ale i v oblasti sdělovací (např. mobilní telefony) či výpočetní techniky.

Akvizice fotografické a filmové techniky:

Následně musí dojít ke zhodnocení postavení fondu kino techniky a prohloubení spolupráce s relevantními paměťovými i mediálními institucemi (NM, NFA, ČT, další televize a soukromá studia, FAMU, MUNI). Je patrné, že se uzavírá kapitola klasického filmu (kterou je třeba zdokumentovat) a bude nutné pokračovat v dokumentaci nových cest šíření AV obsahů.

Skupina fotografické techniky se zaměří na komplexní dokumentaci oboru s ohledem na měnící se postavení fotografie s postupující digitalizací (fenomén nových médií, šíření fotografie a AV obsahu). Unikátní a nevratná příležitost kompletovat klasickou éru fotografie při přechod k digitální době.

Spolupráce se zástupci českého průmyslu – např. Meopta, Foma atd.

Akviziční kanály: Barrandov, ČT, výběrové aukce, soukromí sběratelé atd.

Akvizice fondu polygrafie:

Akviziční možnosti vycházejí z jednání se zástupci domácího polygrafického průmyslu, tiskárnami a v neposlední řadě např. s profesními asociacemi jako je např. Sdružení polygrafů.

Dokumentace polygrafické výroby české provenience – např. Grafostroj, Grafotec, ADAST atd. a zachycení přechodu mezi klasickou polygrafií k digitální tiskové technologii.

Pokusit se zachovat menší (spíše mimopražskou) autentickou tiskárnu v provozu jako „skanzen tiskařství“. Spolupráce s místní samosprávou.

Evidence 3D

Redeterminace podskupin gramodesky, válečky, tiskové štočky, světelné zdroje.

Příprava tématických okruhů pro příruční katalogy, zejména ve skupině filmové techniky (preferovaná témata sálové projektory, kamery němé éry, zvukové kamery, filmový zvuk).

Vzhledem k personálnímu obsazení bude nutné tyto práce konat za přispění studentů VŠ, či dalších externistů (DPČ, DPP).

Evidence 2D

Postupný převod maxima materiálů archivní povahy směrem k Archivu NTM.

Stěhování a přesuny sbírkového fondu

Přesun (čištění a konzervace) fondů elektrotechniky a polygrafie z deponitáře Masarykovo nádraží do Čelákovic.

Přesuny uvnitř areálu v Čelákovících:

Nutná revize tzv. Kordů a jejich následné vystěhování. Týká se fondů elektrotechniky, fotografické a filmové, polygrafie.

Inventarizace:

Další kolo 10leté inventarizace kompletního sbírkového fondu muzea se započne v roce 2013.

Konzervace a restaurování sbírkového fondu

Zohlednění přípravy expozic a výstav dle navrženého plánu.

V návaznosti na stěhování sbírek – Masarykovo nádraží, Kordy v Čelákovících.
A samozřejmě požadavky budou vycházet nadále z periodické inventarizace.

PREZENTAČNÍ ČINNOST

Expozice

2013: Realizace expozice Interkamera: „Prostor, barva, pohyb“

2013-2015: Expozice v Muzeu fotografie a nových médií v Jindřichově Hradci. Pokračování expozice s názvem. „Moc médií“ (témata: krajina, dokumentární fotografie, fenomén kina, zvukový film, rozhlas a televize, nová média).

2016 – 2020: Příprava syntetické expozice kinematografie. Připravit konferenci na dané téma v roce 2015 (plánována spolupráce zejména s NFA).

2015- 2018. Příprava a vybudování nové expozice Elektrotechniky (v hlavní budově NTM).

Výstavy - vlastní

60. výročí od zahájení vysílání Československé televize (2013)

90. výročí od zahájení vysílání Československého rozhlasu (2013)

Stereofotografie z výroby tiskových strojů Johannisberg (2014)

Daguerrotypie ze sbírkových kolekcí uložených na území ČR (2015)

Fotografie pohybu ve sbírce NTM (2016)

70. výročí od narození Fr. Křížíka (2017)

Fenomén zaniklých a zanikajících tiskáren (2018)

Světelné zdroje z tzv. Prokopovy sbírky (2019)

Gramodesky ze sbírky NTM (do 2020)

Organizace a podpora vědní činnosti, sympozia, konference, semináře

Každoroční pořádání seminářů pro odborné sekce Spolku přátel NTM

Konference k otevření nové expozice „Barevná fotografie 1. poloviny 20. století“ (2013)

Konference k tématu vzniku expozice Kinematografie (2015).

Publikační činnost

Rozpravy NTM

Sborník „Barevná fotografie“ (2013)

Fenomén „Telefon“ (2013-2014)

Česká kameramanská škola /spolu s FAMU/ (2014)

Daguerrotypie v českých zemích (2015 či 2016)

Granty – projekty NAKI

Daguerrobase (do 2014)

NAKI (archivní sekce)

6/ Průmyslové muzeum NTM

Tvorba a správa sbírek

Akviziční politika 2013 – 2020: **Strojírenské oddělení** bude v souladu s dosavadními trendy a se složením jím spravovaných sbírkových fondů orientováno na získávání sbírkových předmětů z oborů: energetické stroje, obráběcích stroje a strojírenská technologie, ruční strojírenská technologie, měřicí, indikační a zkušební technika, dřevoobráběcí stroje a ruční dřevoobráběcí technologie, hodinářská a jemnomechanická technologie, hodiny a časoměrné přístroje, zábrana úrazu a bezpečnost práce.

Akviziční politika **sbírky chemie** se soustředí na získávání sbírkových předmětů z oboru cukrovarnictví, laboratorní techniky a biotechnologie, nicméně těžiště činnosti kurátora lze spatřovat zejména ve zkvalitňování stávajícího, povodní značně redukováného, sbírkového fondu.

Akviziční politika **hornických sbírek** spočívá zejména v získání předmětů pro expozici hornictví. Průběžná akvizice předmětů do podskupiny náradí a archeologie. Vytvoření nové podskupiny (stroje a zařízení) a následné akvizice důlních strojů a dopravní techniky.

Hutnictví - akvizice předmětů pro expozici hutnictví a průběžně akvizice předmětů do podskupiny černé řemeslo a technologických podskupin.

Doplnění sbírek **exaktních věd** novými akvizicemi směřuje především k astronomické a geodetické technice, která se vyskytuje v nabídce. Další doplnění se zaměří na sbírky fyziky (meteorologie), matematiky (mechanické výpočetní techniky) a map, v jednotlivých případech hracích strojů. Důraz akviziční politiky je kladen na předměty a přístroje české provenience a na přístroje zahraničního původu, které byly u nás používány.

Průběžná činnost sbírkových oddělení bude spočívat zejména ve zkvalitňování a doplňování evidenčních záznamů u jednotlivých skupin sbírkových předmětů a v akvizicích předmětů dle akvizičních plánů jednotlivých oddělení.

Konzervace a restaurování sbírek

2013 – 2015: Konzervace předmětů, které jsou již 10 let uloženy v krajně nevyhovujících podmínkách areálu Masarykova nádraží a nalezení adekvátního uložení v depozitárním areálu NTM.

2013 – 2020: Restaurovat soubor 20 map a 1 atlasu ročně. Jde o restaurování mechanicky poškozených a silně znečištěných map, dále o zastavení chemických destrukčních procesů u dalších napadených map a tím zabránit jejich zkáze.

Revize a uspořádání depozitáře sbírky chemie A3 v Čelákovcích, očištění, konzervace a přesun předmětů do ND.

Prezentační činnost

V dlouhodobém horizontu by PM chtělo získat pro svou prezentační činnost **samostatný objekt**, nejlépe industriální, aby bylo rovnocenným partnerem ŽM a MaS, které již takové areály mají a mohlo realizovat náročnější a trvalejší prezentační akce. Těžiště prezentační činnosti se soustředí na přípravu nových expozic, které budou otevřeny v roce 2013.

2013 – 2015: V roce 2014 uplyne 200 let od postavení prvního parního stroje Wattova typu v našich zemích, který byl využíván jako průmyslový hnací stroj (J.Baildon, 1814 ve Wünschově textilce v Brně). Na toto výročí by bylo vhodné reagovat krátkodobou výstavou zaměřenou na vývoj parních motorů v českých zemích.

Nalézt možnost dlouhodobější prezentace sbírky Textilní výroba (alespoň výstavou s půlročním trváním).

2015 – 2020: Realizace expozice energetických strojů v rámci ŽM na Masarykově nádraží.

Putovní výstava Navigační přístroje v Moravském kartografickém centru, popularizace vědy a přístrojové techniky ve sdělovacích prostředcích.

Uspořádání akce „Letenský flašinetář“ v polovině srpna 2014 při příležitosti otevření letenského kolotoče. Dále se prezentace uskuteční i v následujících letech jako součást mezinárodního sjezdu flašinetářů.

Výstava Praha očima kartografů. Výstava ukáže rozvoj a proměny obrazu Prahy na mapách, plánech a vedutách od 16. století do současnosti.

Výstava Věda a umění: Výstava představí vědecké přístroje jako součást výtvarných děl (malby, rytiny).

Spolupráce na **prezentačních projektech jiných institucí** se rozvíjí na základě ad hoc požadavků a je nesporně v zájmu jednotlivých odborných oddělení NTM se na ní podílet.

Publikační a vědecká činnost

2013 – 2015: Započít se zpracováním vědeckého katalogu hodinářských sbírek (katalog Ing. Michala vyšel již téměř před 40 lety a je dávno rozebrán a katalog expozice, instalované v roce 1983, již není aktuální). Práce jsou podmíněny zlepšením personální situace oddělení.

Pořádání seminářů z dějin hornictví a hutnictví v NTM, účast na pravidelných konferencích a seminářích (Stříbrná Jihlava, Hornická Příbram, semináře s geologickou tematikou na VŠB Ostrava, semináře pořádané Hornickou akademií ve Freibergu ad.). Spolupráce s NPÚ, ČKAIT, VCPD, ČGS, VŠB-TÚ, ASORKD a dalšími organizacemi na realizaci seminářů o ochraně montánního dědictví. Spolupráce s pracovníky VŠB-TÚ, ČVUT a TMB Brno na rekonstrukcích a experimentech při tavení a zpracování polymetalických rud. Počátek obnovy hornické sekce Klubu přátel NTM či podobná forma zapojení zájemců o problematiku (diskuse a setkávání na půdě NTM, tematické vyjíždky, exkurse, podpora podobných aktivit).

Každoročně vydání svazku Rozprav z dějin hornictví a Rozprav z dějin hutnictví, tiskové materiály k novým expozicím hornictví a hutnictví, články do odborných periodik.

Vydání fotografické publikace k montánním technickým památkám. Vydání katalogu umělecké litiny.

Archivní a literární výzkum. GIS zpracování důlních map hlavních důlních revírů v ČR. Digitální zpracování bibliografie Rozprav NTM Z dějin hornictví. Digitalizace důležitých literárních zdrojů, map a plánů. Získání oprávnění hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem pro NTM – oddělení hornictví a hutnictví. Získání do symbolického nájmu důlní díla v Kutné Hoře od muzea stříbra Kutná Hora a důlního díla Hackelberg ve Zlatých Horách od s.p.Diamo. Průzkum dolů, důlních děl a související infrastruktury v terénu. Experimentální ruční ražby a dobývací metody, sázení ohněm. Badatelská činnost spojená s archeologickými výzkumy.

Pořádání pravidelného semináře Sympozium Z dějin geodézie a kartografie. Každoroční vydání svazku rozprav Z dějin geodézie a kartografie obsahuje výběr z referátů, přednesených na sympoziu Z dějin GaK a další příspěvky z oboru.

Příprava přednášek pro veřejnost v NTM, na hvězdárnách a odborných seminářích na téma vědecké přístroje astronomie a geodézie, dalekohled a pozorovací technika, přístroje rudolfinských mistrů, naše mapy v průběhu staletí.

Vydání Katalogu astronomických přístrojů a Katalogu fyzikálních přístrojů a kalkulaček.

7/ Odbor hlavního konzervátora sbírek

Jde o nedávno vzniklý odbor, ve kterém se sloučila všechna pracoviště NTM, která se zabývají péčí o sbírky a archiválie. Odbor hlavního konzervátora, by se měl rozvíjet jak personálně, tak technologicky. Všechna oddělení tohoto odboru společně pečují o sbírkový fond a archiválie. Spolupracuje se sbírkovými odděleními při péči o sbírkové předměty a při inventarizacích.

Všechna oddělení se podílejí na dvou programech NAKI, které budou ukončeny v roce 2015. První má za úkol vytvořit metodiku pro zvládání krizových situací při povodních a následné záchrany sbírek a archiválií. Druhý projekt má za úkol vytvořit metodiku analýzy vrstevnatých vzorků a fotografií a vybudovat komparační databázi spekter.

Oddělení konzervátorských dílen

po dokončení rekonstrukce hlavní budovy jsou prostory restaurátorských dílen koncepčně na vysoké úrovni podobných pracovišť. Jednotlivá pracoviště jsou oddělena a současně na sebe

navazují technologicky. Do budoucna je potřeba dílny vybavit dalšími přístroji, které budou umožňovat ošetřovat rozmanité materiály v co nejlepší kvalitě. Uplatňují se zde nejmodernější zásady preventivní konzervace a restaurování. Připravuje se zde celá škála sbírkových předmětů pro expozice, dlouhodobé i krátkodobé výstavy i dlouhodobé ukládání v depozitářích. Restaurátoři sledují vývoj technologií včetně účastí na odborných kurzech a seminářích, čímž rozšiřují profesní a řemeslné znalosti a dovednosti.

Spolupráce je důležitá i s oddělením Muzejní pedagogiky, pro které zhotovuje demonstrační modely a hračky

Oddělení restaurování papíru

Toto oddělení postupně vznikalo následně po úspěšné záchraně archiválií, které byly poškozeny povodní v roce 2002 v archivech v karlínské Invalidovně. V současné době toto oddělení se člení na dvě pracoviště. Atelier restaurování papíru a vysoušecí pracoviště. Vysoušení zamražených archiválií bylo ukončeno v roce 2011, přesto bylo zachováno pracoviště, které má bohaté zkušenosti a může kdykoliv svou činnost na záchraně archiválií poškozených vodou obnovit. Nyní se transformovalo na konzervátorské pracoviště, které se zabývá péčí o předměty papírové povahy a fotografických materiálů.

Atelier restaurování papíru byl vybudován pro restaurování papírových dokumentů a to především velkoformátových. Jde především o architektonické plány, plakáty a ostatní archiválií včetně fotografií. K tomuto účelu je atelier vybaven nejmodernější technologií a přístroji.

V kompetenci restaurátorů je i průzkum archivního materiálu při inventarizacích i mimo ně, příprava pro digitalizaci archiválií a samozřejmě péče a příprava pro expozice, výstavy a dlouhodobé uložení.

Oddělení preventivní konzervace

Laboratoř je vybavena nejmodernějšími přístroji, které jsou nutné pro moderní analýzy materiálů. **Toto oddělení koordinuje a pracuje na obou programech NAKI. Na základě výsledků a zkušeností z probíhajících výzkumných projektů se bude snažit připravit další výzkumný projekt, který by řešil potřeby průzkumů fondů NTM.**

Oddělení průběžně zpracovává servisní analýzy sbírkových předmětů NTM potřeby kurátorů a jako podklad pro další restaurátorské postupy. Oddělení sleduje klima v hlavní budově, poskytuje konzultace v oblasti preventivní konzervace a klimatu v ostatních budovách NTM.

Oddělení depozitářů Čelákovice

Ukládání sbírek v Depozitárním areálu v Čelákovicích je závislé na technickém stavu jednotlivých depozitárních budov.

Plně se mohou zastěhovat nové depozitáře CD1, CD2, CD3, které splňují nejnáročnější podmínky ukládání sbírkových předmětů a archiválií.

Nevhodné haly „KORD“ bude čekat komplexní rekonstrukce. K tomu je nutné provizorně sbírky z těchto hal postupně vystěhovat a po rekonstrukci opět ukládat v ucelených přehledných celcích.

AZ hala slouží a bude i na dále využívána pro uložení sbírek oddělení dopravy. její budoucí rekonstrukce je také nevyhnutelná vzhledem ke stáří a opotřebenosti.

Železniční hala, která bude pravděpodobně v budoucnu odpojena od napojení na dráhu bude vystěhována do Depozitáře v Chomutově. Samotná hala projde rekonstrukcí a dále bude sloužit k ukládání velkorozměrových sbírkových předmětů.

Plechové haly A a B budou nadále sloužit k ukládání sbírek, které nevyžadují komfortní prostředí pro ukládání.

Mrazicí box může nadále sloužit k ukládání archiválií, které byly poškozeny vodou, do doby jejich ošetření.

Připravuje se návrh stavby nové haly CD 4 pro ukládání velkorozměrových sbírek. Hala by měla být pasivní, bez technologií pro úpravu klimatu, ale s technologií pro manipulaci a ukládání těžkých, rozměrných sbírkových předmětů. Zde by se mohly ukládat sbírkové předměty méně citlivé na výkyvy klimatu.

Při přesunech sbírek je třeba dbát na důkladnou kontrolu stavu sbírkových předmětů a zajistit jejich označení evidenčním číslem, evidenční kartou s čárovým kódem a konzervátorským ošetřením. Lze říci, že tyto podmínky jsou plně splněny u všech předmětů, které se do deponitárního areálu za poslední čtyři roky přesouvaly.

8/ Odbor vědeckého tajemníka

Oddělení pro dějiny techniky a grantů

Vedle krátkodobých až střednědobých cílů pracovníci oddělení budou realizovat řadu úkolů, jejichž plnění si vyžádá delší časové období, neboť řada studií si vyžádá pokračování ve zpracování, ať už předmětném nebo časovém. Podklady z fondu archivu NTM budou zpřístupňovány postupně, neboť často vyžadují nejdříve odborný zásah ze strany konzervátorů a restaurátorů, teprve potom mohou být badatelsky zpracovávány.

Na jednotlivé úkoly bude pravidelně usilováno o finanční účelovou podporu ze strany Ministerstva kultury nebo evropských fondů, aby bylo zajištěno vícezdrojové financování.

Oddělení bude pokračovat v publikační činnosti v rámci existujících edičních a subedičních řad (práce z dějin techniky, Rozpravy NTM s 6 podedicemi). Pokud to bude možné, plánujeme požádat o status recenzovaných periodik pro tyto řady a zajistit veškeré parametry pro udělení tohoto statusu.

V rámci tohoto dlouhodobého plánu již máme vytipovány důležité momenty v historii techniky, které by měly být připomenuty odbornými setkání a uspořádáním speciálně zaměřených konferencí a seminářů:

2013 Přípomenutí výročí 1833 založena Jednota ku povzbuzení průmyslu v Čechách

2014 Přípomenutí H. Aikena, který 1944 sestrojil první velký samočinný mechanický počítač

2016 Přípomenutí trojího F. J. Gerstnera: 1806 reorganizován technický ústav, J. Gerstner sám se stal jeho prvním ředitelem a současně profesorem mechaniky a hydrauliky, 1756 výročí narození, 1806-1807 staví na půdě pražské polytechniky první parní stroj v habsburské monarchii

2017 Přípomenutí E. Berliner, 1887 vynález gramofonu s kotoučovými deskami

2018 Věda a technika během 1. světové války (100. let od ukončení 1. sv. války)

Přípomenutí 1897-1898 v kopřivnické továrně na kočáry byl postaven první český benzínový automobil President

2019 Přípomenutí osobnosti L.J.Daguerra a 1839 vynálezu daguerrotypie

Přípomenutí osobnosti a díla D.I.Mendělejeva a 1869 publikování periodické soustavy prvků (150 let)-mezinárodní

Knihovna

Všechny nejbližší úkoly rozvoje knihovny NTM jsou podchyceny a rozpracovány ve střednědobé koncepci do roku 2015.

Kromě krátkodobých cílů knihovna hodlá realizovat řadu úkolů, jejichž plnění si vyžádá delší časové období.

Opět lze tyto cíle rozdělit do několika oblastí - oblast služeb, budování, zpřístupňování a ochrany fondu, oblast propagace a rozvíjení spolupráce mezi knihovnami.

Rozvoj služeb

V oblasti služeb dochází k výrazným změnám. Současný klient preferuje okamžité služby, nejlépe on-line a v kteroukoliv dobu. Knihovna se pro něj stává partnerem a badatel očekává, že bude sledovat jeho potřeby a přemýšlet o nich.

Základními cíli v této oblasti je tedy rozvoj on-line služeb a snaha dosáhnout maximální kompatibility knihovnických činností a systémů v národním i mezinárodním měřítku, což ve svém důsledku vede k zlepšení kvality služeb i ke zvýšení efektivity činnosti knihovny.

V této souvislosti hodlá knihovna NTM spolupracovat a aktivně se podílet na realizaci vize virtuálního muzea on-line, která nabídne návštěvníkům díky sofistikovanému propojení muzejních aplikací požadované informace okamžitě a v jejich komplexní podobě. Vytvoří se tak virtuální badatelské prostředí. Strukturovaná data v elektronickém katalogu knihovny budou propojena s elektronickým katalogem archivního systému, s databází sbírkových předmětů a digitalizovaných dokumentů.

První kroky již byly učiněny. Byl zakoupen nový knihovní systém kompatibilní s muzejními aplikacemi, knihovna se v roce 2012 zapojí do tvorby národních autorit v oblasti jmenného zpracování, což povede ke sjednocení autoritních databází a usnadní jejich vyhledávání.

V další etapě bude knihovna pokračovat v tvorbě a harmonizaci věcných rejstříků nejen z hlediska předmětového, ale i geografického a chronologického.

Budování knihovního fondu

V oblasti budování a zpřístupňování fondu patří k dlouhodobým cílům knihovny zpracování celého fondu v rámci elektronického katalogu tak, aby veškeré informace, které je možné o něm získat, byly přístupné on-line.

Pro zajištění tohoto personálně a finančně náročného úkolu knihovna hodlá nacházet další zdroje především v oblasti dotačních programů, které by pomohly naplnění cílů urychlit.

Zároveň nelze opomíjet důležitost zpracování převzatých a dosud nezařazených fondů. Jedná se především o fond knihovny Archivu dějin průmyslu, který knihovna převezme od Archivu NTM. Tento fond čítá okolo 21 500 svazků a bude dočasně uložen v depozitáři knihovny v Čelákovících. Knihovna zahájí jeho postupné zpracování a zařazení do svého fondu. Dále bude také probíhat ověřování a postupné zařazování fondu vzniklého ze svozů z Invalidovny a převzetím zrušených knihoven průmyslových podniků a technicky zaměřených institucí.

V oblasti katalogizace bude muset knihovna reagovat na nový trend ve jmenné katalogizaci, kterým jsou nová katalogizační pravidla s označením RDA (Resource description and access), která by měla nahradit současně platná pravidla AACR2. Tato pravidla vycházejí z modelu FRBR a v současnosti jsou testována v některých knihovnách v USA.

Důležitou úlohu ve zpřístupňování fondu bude i nadále hrát postupná digitalizace knih a časopisů. Knihovna se bude aktivně účastnit projektů zaměřených na digitalizaci. Kromě toho bude spolupracovat s ostatními knihovnami a institucemi na uzavírání smluv o replikaci, které umožní vzájemné sdílení digitalizovaných dokumentů a budou zpřístupněny uživatelům knihovny v databázi Kramerius.

Co se týká ochrany knihovního fondu, v současné době je fond uložen v nově rekonstruovaných depozitářích v hlavní budově a další prostory jsou pro knihovnu vyčleněny v hale č. 3 v Čelákovících. Depozitář pro historický fond knihovny je vybaven klimatizací a speciálními zatemňovacími žaluziemi. Z tohoto důvodu se knihovna hodlá v budoucnu zaměřit především na odkyselování publikací ohrožených degradací papíru a postupné restaurování starých tisků.

Propagace a spolupráce mezi knihovnami

Jedním z cílů činnosti knihovny je i propagace jejích služeb a informačních zdrojů. Knihovna hodlá i nadále informovat veřejnost o svých službách, své činnosti a akcích prostřednictvím webových stránek a sociálních sítí.

V této oblasti bude hrát významnou roli i další prohlubování spolupráce s ostatními knihovnami a institucemi podobného zaměření.

Spolupráce se bude rozvíjet při budování společných databází, zpřístupňování fondů, v oblasti sdílené katalogizace, nabídky služeb pro uživatele (např. meziknihovní výpůjční služba, elektronické dodávání dokumentů apod.), dále v oblasti zajišťování přístupu do různých databází (i licencovaných) a zapojování do společných dotačních projektů, které zajistí finanční prostředky pro další rozvoj služeb knihovny.

Archiv

Většina cílů, popsaných ve střednědobé koncepci, má i charakter cílů dlouhodobých. Některé dlouhodobé cíle jsou však nové, resp. jejich trvání je delší než interval daný pro popis střednědobé koncepce.

Personálie

Zde se jedná především o dosažení a udržení stavu 5 vysokoškolských pracovníků-archivářů a 1 pracovníka služby v badatelně. Všichni pracovníci by měli být průběžně školeni pro práci s evidenčními a inventarizačními programy, v oblasti archivní legislativy a metodiky.

Depozitární vybavenost a péče o stav archiválií

Budou prováděny nárazové kontroly fyzického stavu archiválií v uložených depozitářích, případné nedostatky řešit s patřičnými odbornými odděleními (chemická laboratoř, restaurátorské dílny, apod.). V případě nutnosti externích zásahů (vazba svazků, apod.) je nutné mít pro tyto případy vyčleněné finanční prostředky. Nové akvizice budou po jejich získání prověřeny co do způsobu fyzikálního/chemického poškození a budou podniknuty kroky k optimalizaci jejich stavu. Pro to je potřeba mít vyčleněny prostředky na provádění stěrů a případné desinfekce. Rovněž tak je potřeba mít k dispozici finanční prostředky na nákup obalového materiálu (EMBA apod.).

Inventarizace archiválií.

V daném časovém úseku bude nutné dokončit reinventarizaci povodní poškozených fondů. Aby bylo umožněno zapojení většího množství archiválií do potencionálního vědeckého výzkumu, bude nutné plnit pořadací plán. Při současném množství nezpracovaných archiválií by bylo optimální provést inventarizaci alespoň 0,5 % archiválií ročně (tj. cca 10 bm). Předpokládá se, že především v tomto časovém úseku bude nutné provést nejvíce změn ve způsobu inventarizace, plynoucích z přijetí nových Základních pravidel pro inventarizaci archiválií. To bude klást zvýšené nároky jak na kvalifikovanost pracovníků Archivu NTM, tak i na čas a prostor.

Badatelna.

V této oblasti bude Archiv NTM usilovat o návrat k původnímu projektu rozčlenění II. a III. patra z doby zahájení rekonstrukce budovy, tj. usilovat o samostatné badatelny ANTM a MAS včetně samostatných služeb. Vzhledem k požadavkům akreditace v oblasti zpřístupňování archiválií (tj. separátní předkládání archiválií ANTM od ostatních dokumentů), je totiž dřívější chod badatelny (střídavě pro ANTM a MAS) vnímán jako provizorní řešení. Rozvoj badatelských služeb: archivní pomůcky na internetu (místo současných pdf souborů v závislosti na software (viz digitalizace) umožnit prohledávání v celkové databázi),

flexibilnější vyhledávání vlastních digitalizovaných archiválií, rychlejší platby za digitalizaci, Obecně se tedy jedná o přenos co nejvíce služeb na web bez nutnosti fyzické návštěvy badatele v Archivu NTM. Také s tím bude souviset účast Archivu NTM na projektu Národního digitálního archivu pod záštitou Národního archivu ČR. Na základě výsledků projektu NAKI Interoperabilita v paměťových institucích (INTERPI) budou upraveny stávající archivní databáze autorit, resp. spoluvytvářeny jejich nové části.

Oddělení digitalizace

Hlavním úkolem v této oblasti je pocit'ováno obnovení systematické digitalizace buď a) vytvořením nového pracovního místa v archivu, jehož náplní by bylo pouze skenování archiválií, nebo b) vyčleněním jednoho pracovníka MMS pro skenování archiválií. Varianta a), kterou ANTM preferuje, zároveň odpovídá obecnému trendu v archivní sféře. Podílet se na přípravě software, který by umožnil prezentovat digitalizované archiválie na internetu, resp. by umožnil databázové zpracování archiválií vůbec.

Dlouhodobá koncepce pokračuje ve střednědobých plánech a vedle průběžné systematické digitalizace je jedním z hlavních cílů dosažení maximální dostupnosti všech dosavadních výsledků digitalizace provázaných s dalšími informačními systémy pro evidenci a správu archivních i sbírkových fondů a sbírek. V návaznosti na to se bude možné zaměřit na zkvalitnění prezentace a propagace unikátních sbírek NTM. Bude-li možný rozvoj oddělení, bude směřován ke zkvalitnění digitalizace velkoformátových a vázaných předloh.

V souvislosti s projektem stavby čtvrté depozitární haly v Čelákovcích počítá oddělení digitalizace s vyčleněním prostoru na detašovaný ateliér na fotografování rozměrnějších sbírkových předmětů, vzhledem k tomu, že současný ateliér je svou velikostí a dostupností limitován na snímání předmětů do velikosti cca 1,8m³. V rámci nového depozitáře je společně s odd. informačních služeb plánován také nový repozitář dat, který zajistí další bezpečnost úroveň pro dlouhodobou archivaci dat.

Další rozvoj používaných informačních systému a webových aplikací bude probíhat ve spolupráci a součinnosti oddělení informačních služeb.

Průběžná obnova technického vybavení bude i nadále probíhat v závislosti na potřebách, technologických inovacích a dostupných finančních prostředcích. Bude třeba řešit v té době již technicky i morálně zastaralé technologie snímání velkých formátů a měla by být ve spolupráci s knihovnou zahájena systematická digitalizace vázaných předloh, pro niž v současné době oddělení nedisponuje odpovídajícím zařízením.

Možný rozvoj oddělení

V současné době se věnuje digitalizační oddělení téměř výlučně digitalizaci archiválií a sbírkových předmětů NTM a v tomto ohledu mohou zaměstnanci poskytnout řadu zkušeností. Celá řada paměťových institucí v ČR, která nemůže (či ani nechce) disponovat technologiemi umožňující snímání specifických a nestandardních předloh, by ráda svěřila digitalizaci těchto materiálů na specializované pracoviště disponující nejen potřebným technickým vybavením, ale také zkušenostmi a podmínkami pro manipulaci s historickým materiálem. Největším problémem – stejně tak jako i pro NTM – je snímání formátů přesahující velikost A0+. Pořízení technologií umožňující efektivní zpracování takových předloh by byla řešením nejen pro NTM. Investice by mohla být realizována na základě grantového projektu, dlouhodobým pronájmem zařízení s následným odkupem či splátkovou metodou.

Rozšíření oddělení digitalizace (technicky i personálně) směrem ke specializovanému pracovišti na úrovni metodického centra v teoretické rovině a grafického studia v praktické rovině se vzhledem k poptávce jeví jako rentabilní projekt. V rozšířené podobě by pracoviště více spolupracovalo s restaurátorským a prezentačním oddělením a umožňovalo by profesionálnější výstupy v oblasti prezentace a propagace celého NTM.

9/ Oddělení centrální evidence a administrace sbírek

1. Druhé kolo řádné inventarizace dle zákona č. 122/2000 Sb., v letech 4/2013 – 2021. Aktivní zapojení do mezinárodního dění – komise CIDOC.
2. Aktivní práce v oblasti diskuze o standardizaci evidenčních systémů v českém muzejnictví.
3. Spolupráce s MK v oblasti zdokonalování CES.
4. Zpřístupnění sbírek muzea v digitální podobě na vlastním i národním portále.
5. Ve spolupráci s kurátory rovnoměrné naplnění záznamů o sbírkách v evidenčním systému IMBUS.
6. Rozvíjení spolupráce s národním metodickým centrem.
7. Nové řešení štítkování muzejních předmětů a označení lokací v závislosti na vývoji moderních technologií.

VI. Ekonomická rozvaha, zdroje financování, personální zajištění

Financování, marketing a propagace Národního technického muzea

Jsem si plně vědom, že současná ekonomická situace naší republiky radikální navýšení stávajících financí z rozpočtu MK ČR není možná! Proto se budu maximálně snažit na základě svých zkušeností získávat finanční prostředky mimo státní rozpočet například formou mecenášských a sponzorských darů, nebo formou tuzemských či zahraničních grantů.

Plně si uvědomuji, že získávání sponzorů a mecenášů je velmi náročnou činností. Vím však, že když se žádá finanční podpora pro jasně formulované a velmi kvalitně připravené akce, tak se i mecenáš najde.

Reorganizace muzea provedená formou dílčích oborových muzeí například umožní, že ředitel Železničního muzea Národního technického muzea bude pro získávání nestátních finančních prostředků daleko účinnějším partnerem pro velké strojírenské podniky, než když bude celou věc zaštiťovat pouze generální ředitel NTM, který je zástupcem celého muzea, nikoliv pouze jasně definované muzejní sbírky.

Pro účinnější získávání sponzorů a mecenášů je zcela nezbytné změnit celý stávající systém marketingu a propagace muzea. Především je zcela nutné zlepšit www stránky muzea, neboť jejich stávající podoba je zcela nevyhovující. Národní technické muzeum jako správce celé řady unikátních sbírkových a archivních předmětů, které se těší zájmu veřejnosti i médií, má značné možnosti pro vlastní výdělečnou činnost. Tato činnost však musí být důrazně kontrolována, aby sbírkové předměty nebyly poškozovány. V oblasti marketingu je nezbytné vedle získávání generálních sponzorů a partnerů, získávat i co největší počet drobnějších partnerů pro pořádání menších akcí a výstav. Bude proto nutné nabízet nejen významné výstavy a akce, ale i například restaurování jednotlivých sbírkových předmětů ke sponzoringu formou reklamy a propagace přispívajících firem.

Zlepšení vztahu k návštěvníkům muzea a veřejnosti bude jedním z mých základních úkolů především z tohoto důvodu: Lepší informovanost a upozorňování veřejnost na akce a zajímavosti NTM zákonitě povede ke zvýšení návštěvnosti a tím k nárůstu tržeb, které tvoří významnou složku výnosů NTM. Nejprve se však musí muzeum otevřít!!!

Jsem si plně vědom systému hospodaření v příspěvkových organizacích a odpovědnosti generálního ředitele za toto hospodaření.

Personální a mzdová činnost

Platová situace Národního technického muzea je dlouhodobě nedostatečná. Tato skutečnost výrazně ovlivňuje možnosti rozvoje této instituce do budoucna. Nástup mladých odborníků a jejich setrvání v muzeu je velice těžké. Situace je samozřejmě srovnatelná v celém resortu ministerstva kultury ČR a v současnosti je obtížně řešitelná. V Národním technickém muzeu se však budu snažit tuto situaci zlepšit, především z prostředků z hospodářského výsledku, ale i jednáním se zřizovatelem.

VII. Příloha

- graf organizační schématu Národního technického muzea platný od 1.2.2012.

V Praze, dne 29. listopadu 2012

Bc. Karel Ksandr
generální ředitel NTM

Tato koncepce Národního technického muzea byla projednána se souhlasným závěrem ve Vědecké radě Národního technického muzea na jednání dne 4. prosince 2012.

Tato koncepce Národního technického muzea byla projednána, doplněna a schválena členy gremiální rady Národního technického muzea dne 26. listopadu 2012 a 10. ledna 2013.

Tato koncepce Národního technického muzea byla schválena ředitelkou odboru ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií ministerstva kultury PhDr. Magdou Junkovou a to dne 4.1.2013 pod č.j.: 71/2013 OMG. Zároveň bylo NTM uloženo tuto schválenou koncepci realizovat.